

relevant

geloof / kerk / mens / maatschappij
bisdom Antwerpen / maart-april 2019

Waarom gaan
we op pad?

LEERPLAN
GODSDIENST

PASTOR
IN DE ZORG

SAMEN-GEROEPEN
IN MECHELEN

VAN PASEN
NAAR PINKSTEREN

› *Het werd een spetterende verjaardag! Op 6 januari vierde mgr. Bonny in een bomvolle kathedraal de tiende verjaardag van zijn bisschopswijding (onder) en op 8 januari in de Onze-Lieve-Vrouwekerk in Lichtaart (boven). Onze bisschop sprak zijn hoop en vertrouwen uit voor de komende jaren. "Onze kerkgemeenschap staat voor een nieuw begin, zowel hier als wereldwijd. We zitten opnieuw in een aanvangstijd. Er liggen moeilijke ervaringen achter ons, er liggen echter nog meer kansen voor ons. Alleen is er voor christenen geen ander beginpunt weggelegd dan de persoon van Jezus Christus. Alle begin komt van Hem. Hem vinden is vooruitgaan, Hem verliezen is achteruitgaan. Hebben wij de moed en de nederigheid om vanuit Jezus te herbeginnen?" In een dankwoord aan mgr. Bonny verwees vicaris-generaal Bruno Aerts naar een slotzin uit het hoofdstuk 'Verschillend en verbonden' uit het boek 'Herbeginnen bij Jezus Christus' waarin mgr. Bonny tien jaar bisschop zijn in Antwerpen samenvatte. "In dit hoofdstuk beschrijf je het internationale karakter van de volwassen vormelingen in de Pinksterviering en besluit je met een wens, die ik hier graag overneem: "Dat onze kerkgemeenschap meer en meer mag lijken op deze groep vormelingen: heel divers en heel verbonden tegelijk. We maken onze kerkgemeenschap niet zelf, we ontvangen haar van de Heilige Geest."*

INHOUD

Woord van de bisschop	3
Waarom gaan we op weg?	4
Veertig jaar woestijn	10
Leerplan godsdienst secundair onderwijs	12
Biecht- en beroepsgeheim	14
Pastor in de zorg	15
Op liturgische pelgrimstocht	16
Samen-geroepen	17
Groep in de kijker: Hart van God op aarde	18
Estafette: Limme Van Den Abeele	19
De kiosk	20
Lerenslang: Van Pasen naar Pinksteren	22
Doorkijk: Magnifiek	23
Jongerenkatern	24
Was jij erbij?	26
Het voorval	28

COLOFON

Relevant, het diocesane magazine van het bisdom Antwerpen, verschijnt tweemaandelijks.
 Verantwoordelijk uitgever is Olivier Lins, Schoenmarkt 2, 2000 Antwerpen.
 Hoofdredactie: Ilse Van Halst
 Redactieraad: Marjolein Bruyndonckx, David Godecharle, Ann Huber, Jan Kint, Olivier Lins, Saskia van den Kieboom, Laurens Vangeel, Lea Verstricht, Bart Willemen
 Redactie: **Relevant**, Groenenborgerlaan 149, 2020 Antwerpen, 03 287 35 83, relevant@bisdomantwerpen.be, www.relevant-bisdomantwerpen.be.
 Abonnementen: Abonnementen **Relevant**, p/a Halewijnlaan 92, 2050 Antwerpen, 03 210 08 37, abonnementen.relevant@kerknet.be.
 Een jaarabonnement kost 20 euro. Jongeren betalen 10 euro. Abonnees in het buitenland betalen 40 euro. Een steunabonnement kost 50 euro.
 Abonneren kan op IBAN: BE45 7350 3165 1589, BIC: KREDBEBB van vzw Bisdom Antwerpen – **Relevant** met duidelijke vermelding van naam en adres voor wie het abonnement bestemd is.

© Frank Bahmüller

HET VERSCHIL MAKEN

De voorbije jaren werd er hard gewerkt in ons bisdom. "We hebben onderhouds- en vernieuwingswerken uitgevoerd aan het huis van onze kerkgemeenschap", blikte onze bisschop terug in zijn homilie in de viering ter gelegenheid van de tiende

verjaardag van zijn bisschopswijding. Er werd gewerkt aan een visie, een structuur, een project, pastorale eenheden, opleiding en begeleiding van medewerkers, aandacht voor kansarmen en mensen op de vlucht, en nog veel meer.

En al dat timmeren en metselen gebeurde niet lukraak. Het vertrekpunt was en is steeds de persoon van Jezus Christus. Hij is het die ons in beweging zet. Het gaat over Hem en over hoe we Hem volgen. Want als christenen kunnen en willen we niet weggezet worden in een hoekje of verbannen worden naar de privésfeer. Als christenen zijn we aanwezig en actief, en maken we het verschil daar waar we ons inzetten.

Over die inspiratie en die gedrevenheid onderweg heeft **Relevant** het in dit nummer. Met getuigenissen van tal van mensen die op verschillende plekken in ons bisdom 'onderweg zijn', vanuit hun geloof en in hun geloof. Met het kaderen van het nieuwe leerplan rooms-katholieke godsdienst voor het secundair onderwijs dat de religieuze geletterdheid van de leerlingen wil versterken zodat ze voeling houden met de kennis en de taal van het christelijke geloof.

De huidige vastenperiode, maar ook de tijd tussen Pasen en Pinksteren biedt kansen te over om op ontdekkingsstocht te gaan en onderweg je relatie met Jezus te verdiepen. In de rubriek Lerenslang biedt **Relevant** enkele tips.

Timmer je mee aan de weg?

Ilse Van Halst

› *Paus Franciscus zond de jongeren die in januari de Wereldjongerendagen bijwoonden in Panama en hun leeftijdsgenoten uit alle windstreken op weg om hoop en naastenliefde, solidariteit en broederschap uit te dragen.*

© Louis Lembrechts

TERUGKEREN NAAR JE ROOTS

Het is een modewoord geworden: 'naar je roots terugkeren'. Een meisje dat in Vlaanderen geboren is, en een zwarte mama heeft, wil op reis naar Nigeria, naar het land van haar oma. Ze is op zoek naar haar culturele roots. Een Canadese professor reist door Vlaanderen, op zoek naar andere afstammelingen van zijn voorouders, ooit met de Red Star Line uit Antwerpen vertrokken naar Canada om daar tabak te kweken. Hij is op zoek naar zijn familiale roots. Een gepensioneerde vrouw is nog steeds op zoek naar de naam van de man van wie ze de dochter zou kunnen zijn. Na al die jaren mist ze nog steeds aansluiting bij haar biologische roots. Een Syrisch gezin uit de Kempen komt op zondag geregeld naar Antwerpen om de eucharistieviering in de Syrische ritus mee te kunnen vieren. Hun geloof en gebed vraagt om verbinding met hun spirituele roots. Tal van Vlamingen voelen zich als een vreemdeling in eigen buurt. Ze vrezen dat ze hun eigen roots aan het verliezen zijn.

Veel weerstand tegenover de globalisatie heeft met eenzelfde vrees te maken: als we onze roots verliezen, welke identiteit hebben we dan nog?

Overigens, niet alle roots zijn blijde boodschap! Wie zijn roots zoekt en vindt, kan evengoed bij een treurig als bij een heuglijk verhaal uitkomen. 'Vroeger' is zelden synoniem van 'beter'. Het meisje dat haar roots opzoekt in Afrika, kan best op een verhaal van verdrukking – en voordien van slavenhandel – stoten. De Canadese professor kan uitkomen bij de werkloosheid in Vlaanderen rond de vorige eeuwwisseling. De zoektocht van de vrouw naar de naam van haar biologische vader kan haar leiden naar een verboden liefde. Het Syrische gezin kan terecht komen in een kerkgebouw vol gebroken familie verhalen, sinds generaties ver.

En nog iets: roots hebben met een welbepaalde plek te maken. Wortels hangen niet in de wolken, ze zitten in de grond. Dat hoeft niet noodzakelijk slecht te zijn. Integendeel, sommige roots kunnen voor onze vrijheid of ontwikkeling eerder een belemmering dan een hulp zijn. Uiteindelijk moeten we, als een gezonde plant of een

sterke boom, boven onze roots kunnen uitgroeien.

En daarbij doet die grond ertoe: sommige wortels groeien enkel in zandgrond, andere floreren in kleigrond, nog andere in leemgrond of bosgrond, en weer andere ontkiemen op rotsgrond. De juiste grond voor de juiste wortel: dat is de kunst. Terecht vinden mensen dat ze niet zomaar overal kunnen leven en werken. Ze zijn geen plastic pionnen op een kartonnen schaakbord. Dit zou een zorg moeten zijn voor de samenleving: dat mensen de plek en het verband vinden waarin hun leven kan gedijen.

Hoewel, voor die plek moeten we ook kiezen. Toen Mozes na een grote ontgoocheling in de woestijn – geen leuke plek – terechtgekomen was, zag hij een braamstruik die in brand stond en toch niet verbrandde. Hij trad dichterbij en hoorde hoe God tot hem sprak: "Mozes (...), kom niet dichterbij en doe uw sandalen uit, want de plaats waar gij staat is heilige grond" (Exodus 2, 1-6)". Heilige grond is geen luxegrond. Waar mijn roots in mijn grond zitten: daar is God mij nabij, daar geeft Hij mij een zending en een opdracht, daar maakt Hij mij vrij en verantwoordelijk.

Naar je roots terugkeren: het is een uitdagende oefening. Bij gelegenheid van de tiende verjaardag van mijn bisschopswijding publiceerde ik een boek met als titel *Herbeginnen bij Jezus Christus*. Als christenen naar hun roots terugkeren, komen ze bij Jezus Christus uit. Bij Hem kan elk verhaal opnieuw beginnen.

+ Johan Bonny

© Christa Damen

WAAROM GAAN WE OP WEG?

✚ **VANWAAR VERTREKKEN WE? VANUIT WELKE INSPIRATIE GAAN WE OP PAD? WAT DRIJFT ONS? WIE ROEPT ONS? WIE VOLGEN WE?**

EEN NIEUW BEGINPUNT

Elke reis heeft een begin- en een eindpunt. Meestal hebben we ons eindpunt al een tijd voor ogen. We kijken ernaar uit. Wie op vakantie gaat, surft op internet, kiest een vakantiebestemming, koopt een reisgids en maakt een reisplan. Eenmaal in de auto neemt de gps of de navigatie-app Waze het over. Rekening houdend met het einddoel berekent een vriendelijke stem de kortste, snelste, goedkoopste of mooiste route. We gaan voor het einddoel. En toch, zonder beginpunt zouden we niet op reis vertrekken.

Mgr. Johan Bonny

Indien ons beginpunt aan al onze wensen voldeed, zouden we niet denken aan weggaan. In ieder leven zitten beperkingen, die doen verlangen naar verplaatsbaarheid. Iets in ons beginpunt maakt dat we er niet willen blijven, toch niet voor altijd. Iets in ons beginpunt vraagt om een grotere vrijheid, afstand en beweeglijkheid.

Ook in de Bijbel hebben alle reisverhalen een beginpunt. Telkens loont het de moeite dat beginpunt van naderbij te bekijken. Waarom vertrekt Abraham uit Ur in Chaldea? Omdat het land van zijn voorouders voor hem, zijn gezin en familie, zijn clan en kudde te klein is geworden. Al heeft Abraham er geen slecht leven, God ziet ruimer en verder voor hem. Waarom vertrekt Mozes uit Egypte? Omdat zijn volk door de Egyptenaren wordt verknecht, omdat het slavenarbeid moet verrichten en honger lijdt. Dwars doorheen de Rode Zee zal God hen verder leiden, door de woestijn, richting het Beloofde Land. Waarom vertrekt Johannes de Doper naar de woestijn en naar de Jordaan? Omdat Jeruzalem verhard en verkild is, omdat er van de tempel en de synagoge geen profetische kracht meer uitgaat, omdat het volk dringend bekering nodig heeft. De Geest zal hem op het spoor van Jezus brengen. Waarom begint Jezus aan zijn laatste tocht van Galilea naar Jeruzalem? Omdat Hij zich niet wil verstoppen. Omdat Hij geen verraad wil plegen aan zijn roeping. Omdat Hij de zending wil voltooiën die Hij van de Vader heeft ontvangen. Waarom begint Paulus aan zijn lange en meestal turbulente reizen? Omdat de Geest van Pinksteren hem drijft naar de periferie van het jodendom, naar de heidenen en de buitenstaanders. Hij kan de boodschap van de verrijzenis niet langer voor zich en voor zijn volksgenoten houden.

Abraham, Mozes, Johannes, Jezus, Paulus: ze hadden kunnen blijven waar ze waren. Ze waren niet verplicht om te vertrekken. Trouwens, velen – de meesten – trokken niet met hen mee. De meerderheid bleef ter plaatse, een minderheid vertrok. Wat dreef hen? Een diepere kracht

of overtuiging, het besef van een roeping of zending, de echo van een innerlijke stem, het verlangen naar een andere toekomst. Hadden ze een reisplan, een gps of een navigatie-app op hun smartphone? Neen, voor hun bestemming bestonden zulke tools niet. Ze vertrouwden op hun intuïtie of aanvoelen. Ze lieten een nog ongekende bestemming op hen afkomen. Als God er is, zal Hij wel voor ons zorgen: dat was zowat hun enige zekerheid – een gok, een waagstuk.

Soms willen we gewoon de deur uit. Soms wordt een verlangen in ons wakker, dat herinnert aan onze eerste vrijheid. Ooit maakte de Franse schrijver Antoine de Saint-Exupéry de volgende vergelijking. Stel je voor: een vrieskoude dag in de winter. Hoog in de lucht trekken wilde vriesganzen voorbij. Ze vliegen in V-vorm, met krachtige slag en luid geroep; ze zijn vrij. Op een boerderij staan enkele tamme eenden graan te pikken en wormen te zoeken. Ze horen de wilde vriesganzen. Plots wordt iets in hen wakker. Iets oerouds en instinctmatig. Het komt van ver uit hun verleden. Onverwacht slaan ook zij de vleugels open. Ze maken kleine sprongen. Ze riskeren een korte vlucht op het erf. Voor een minuut lijken ze weer op trekvogels. De roep van de wilde ganzen heeft de oorspronkelijke vogel in hen tot leven gewekt, even maar. Dan keren ze terug naar hun graan en wormen.

Deze vergelijking van De Saint-Exupéry treft me: ik heb het thuis op de boerderij nog meegemaakt. Tamme eenden: daarop lijken we. We hebben ons eten, ons beloop, ons werk, onze routine, onze veiligheid, ons erf en ons land, onze regering en ons leger. Waarom zouden we nog hoger of verder kijken? Tot plots een formatie wilde ganzen overvliegt en iets in ons weer wakker wordt: een diep verlangen en een vergeten hunker. Dan wagen we ons even weer aan de mens die we altijd al hadden willen zijn – van toen we nog niet tam waren. Dan wagen we ons even weer aan de vrijheid van de kinderen Gods. We kunnen het nog, eventjes toch! Wat gebeurt er in de Bijbel? Dat God mensen over ons laat vliegen – als wilde ganzen – om de oorspronkelijke mens in ons te wekken, al was het maar voor even.

Terug naar Jezus en het Evangelie. Wanneer Jezus in de buurt komt, worden mensen wakker. Alleen al het bericht dat Hij in de buurt is, maakt dat ze zich verplaatsen. Eén ontmoeting met Hem is voldoende om hun leven een andere wending te geven. Ze krijgen weer vleugels. Ze herbeginnen te vliegen. De apostelen verlaten hun boten, hun netten en het meer om Jezus te volgen. Een lamme staat op en kan terug stappen. Een blinde ziet en zet zijn weg voort, zonder stok of begeleider. Levi de tollenaar verlaat zijn enge tolkantoortje om Jezus te volgen. Na zijn ontmoeting met Jezus geeft Zacheüs – de oppertollenaar – de helft van zijn bezit aan de armen en begint een ander leven. Een bezetene wordt genezen van zijn kwelduivels, en kan weer spreken en communiceren met anderen. Een zondares – net niet gestenigd – ontvangt van Jezus vergiffenis en mag heengaan in vrede, bevrijd van het kwaad.

Tien melaatsen worden door Jezus genezen en zetten hun weg voort; ze kijken niet meer achterom; één slechts keert terug om Jezus te bedanken. Jezus stuurt zijn apostelen uit, twee aan twee, om het Evangelie te verkondigen. Kortom: wie Jezus heeft ontmoet, komt opnieuw in beweging.

Zelden geeft Jezus aanduidingen over de weg die mensen nadien moeten volgen. Tenzij deze ene opdracht: 'Zondig voortaan niet meer'. Voor het overige vertrouwt Jezus erop dat elk zijn weg wel zal vinden of maken. Hij beperkt zich tot het nieuwe beginpunt: Hij maakt in mensen nieuwe krachten vrij, Hij geeft hun een nieuw zelfbeeld, Hij neemt een drukkende last van hun hart of van hun schouders, Hij bezielt hen met een nieuwe

overtuiging, Hij geeft hun de kracht om een kruis te dragen, Hij geeft hun een vrijheid die veel bijkomstigheden kan relativiseren, Hij haalt de vreugde opnieuw binnen. Van de meeste personen die Jezus heeft ontmoet, weten we niet wat ze later geworden zijn of gedaan hebben. Wel weten we dat Jezus een nieuwe wending in hun leven heeft gebracht, een nieuw beginpunt.

Dat Jezus steeds een nieuw begin kan maken, wat er ook gebeurd is of hoe zwaar een last ook kan wegen, dat is mijn vaste overtuiging. Daarom koos ik *Herbeginnen bij Jezus Christus* als titel voor het boek dat ik schreef ter gelegenheid van de tiende verjaardag van mijn bisschopswijding. Hij is een beginpunt. En daarover gaat het.

BLAREN EN BROOD DELEN

Martha Hoffenkamp droomt er al bijna een kwarteeuw van om naar Santiago de Compostela te stappen. Maar steeds zijn er een heleboel redenen die haar tegenhouden: kinderen, de hond, werk, kleinkinderen, enzovoort. Tot ze op een bepaald moment beseft dat ze die redenen opzij kan schuiven en dat ze de tocht in etappes kan stappen. En weg is ze. Vanaf de Spaanse grens in drie etappes. De eerste keer met een vriend-collega, de tweede keer met een schoonzus, de derde etappe bewust alleen.

Waarom naar Santiago de Compostela? "De hele geschiedenis van die pelgrimstocht fascineert mij," vertelt Martha, "inclusief de pelgrimages die in de middeleeuwen als straf werden gelopen." Ze ervaart het stappen als een gevoelsmatig teruggaan in een eeuwenoude traditie. "Het verlangen betrof niet zozeer de fysieke uitdaging, die zo'n trektocht met rugzak toch wel degelijk is", bedenkt ze. "Ik wilde vooral zien of mijn diepste ervaring van geloof op die weg terug haar oorspronkelijkheid zou krijgen."

Die oorspronkelijkheid verwijst naar haar baan als jonge vrouw. Ze was een medisch logopediste bij jongeren met een beperking en een korte levensverwachting. Haar opdracht bestond erin hun ademsteun en articulatiespijeren sterk te houden zodat ze deze zo lang mogelijk zouden kunnen gebruiken. "Met deze jongeren werk je één op één", legt Martha uit. "En al doende besepte ik dat ook zij mij heel wat te leren hadden." Gesprekken gingen vaak over leven en dood, letterlijk. Om antwoorden te kunnen geven, besloot Martha om theologie te studeren. Tijdens haar studie kreeg ze meer vragen dan antwoorden, maar ze trof wel vele lagen van geloof aan, en ondervond ook wat troost kan zijn.

Als vijftientigjarige liet ze zich dopen. Maar werken als theoloog maakt het haar soms moeilijker om te blijven beseffen wat de diepste reden was voor haar doopsel. En dat hoopte ze op de tocht te vinden. Het terugvallen op het eenvoudige leven en het delen van elkaars blaren en brood tijdens de pelgrimage doet haar opnieuw beseffen waar het om draait. "Niemand valt neer zonder dat een ander hem of haar optilt", beseft ze. "En op zo'n tocht is de Kerk altijd aanwezig. Ze is mee onderweg."

Al stappend verandert het verlangen of de motivatie. Steeds meer voelt ze de behoefte om de tocht alleen te gaan, los van een vertrouwde context. "Dan is de confrontatie met jezelf sterker. De ervaring gaat dieper. En je staat ook meer open voor andere mensen en het niet vertrouwde. Tegelijk

› *Kleindochter Josephine kijkt ernaar uit om met haar oma op stap te gaan. Voor het grote werk is het nog even wachten. Ondertussen oefenen ze al met kortere trajecten ...*

kan de eenzaamheid keihard toeslaan. Zo hard dat je er soms nood aan hebt om deze ervaringen te delen", weet Martha, die haar hele leven een zoekende gelovige wil blijven. "Een pelgrimstocht helpt om je niet vast te zetten."

Ondertussen zet ze zelf de eeuwenoude traditie voort. Haar kleindochter van bijna vijf jaar wil graag met haar oma naar Santiago stappen. "We hebben een afspraak voor als ze zeven jaar is", blikt Martha enthousiast vooruit. "Ze voelt de passie in mij en wil daar alles van weten. Zo wordt geloof doorgegeven. Daarom schreef ik ook een jeugdroman, deels fictie, deels historische realiteit, die zich afspeelt op de *camino* naar Compostela. Het is een getuigenis dat geloven kan binnenkomen via alle zintuigen. Alles gebeurt aan je, het wonderbaarlijke en het pijnlijke, en daar doorheen groeit wat geloof met je kan doen. De mooiste beloning zou zijn dat ik af en toe een e-mail krijg van iemand, jong of oud, die dankzij mijn boek op weg is gegaan naar Santiago ..."

Lea Verstricht

Martha Hoffenkamp, *Uitgedaagd. De wonderbaarlijke weg naar Santiago*, 2018, Baarn, Adveniat, blz. 200, prijs 15 euro.

Op 12 mei van 15.30 tot 16.45 uur lezen Martha Hoffenkamp en Ellès Verhaar het boek met jou in de reeks 'Boek van de maand' in de Onze-Lieve-Vrouwekathedraal in Antwerpen. Toegang gratis. Aansluitend kun je de vespersdienst bijwonen.

VAN OVERLEVEN NAAR LEVEN

Als kind was Yusuf* altijd onderweg. Hij groeide op in een bedoeïenenfamilie in Libanon. “We trokken rond”, blikt hij terug. “Waar het goed was voor onze schapen, zetten we onze tenten op en bleven we, soms maandenlang. Tot het weer verder ging. Mijn thuis was waar mijn familie woonde. We hadden onze eigen tradities en gebruiken die iedereen verondersteld werd te volgen.”

Een daarvan was huwen binnen de clan. Het oog van Yusuf viel echter op een meisje van buitenaf, die bovendien tot een andere religie behoorde. Het was een onmogelijke liefde, maar toch volgde Yusuf de weg van zijn hart. Hij werd uit de familie verstoten. Opgejaagd door zijn bloedverwanten leefde hij als een vluchteling in eigen land. “Nergens voelde ik me veilig. Ik keek voortdurend over mijn schouder”, vertelt hij. “Ik vreesde voor mijn leven en dat van mijn gezin.”

En dus vatte hij het plan op om te vluchten. “Ik had geen andere keuze. Een concrete bestemming had ik niet voor ogen. Ik wilde vooral weg uit mijn land op zoek naar een veilige haven. Ik liet alles achter. Erger kon toch niet.” De man kon toen niet bevroeden hoeveel ellende hen nog te wachten stond.

De tocht naar Turkije verliep vlot. “Ik dacht ginds snel iemand te kunnen vinden die me naar Europa kon begeleiden, maar de meeste tochten gingen over zee. Ik kan niet zwemmen, mijn vrouw en onze kinderen van vier en één jaar evenmin. De weg over zee was dus uitgesloten.”

Uiteindelijk vond Yusuf iemand tegen betaling bereid om hem en zijn gezin met een groep vluchtelingen de grens over te leiden. Die nacht stonden ze klaar op de plek van de afspraak. Enkel de verbindingsman was er, en een huis vol vuilnis en drugsspuiten. “Het was pure horror. Daar kon ik mijn kinderen en vrouw niet laten overnachten. We werden behandeld als beesten”, vertelt Yusuf met horten en stoten. “Ik nam mijn gezin mee het bos in om daar te slapen tot het licht zou worden, maar uit angst deden we geen oog dicht.”

Bij het ochtendkrieken ging het gezin op pad. “We stapten bijna tien uur lang. Dankzij hulp onderweg bereikten we Griekenland, waar we door de politie werden opgepakt en opgesloten in de gevangenis. We werden behandeld als misdadigers, maar wat deden we verkeerd?”

Hij heeft tranen in de ogen. “Mijn hart brak. Ik wilde sterven. Wat had ik mijn gezin aangedaan?” Vanuit de gevangenis werden ze in een vrachtwagen geladen en teruggebracht naar Turkije. Verzet hielp niet. Yusuf werd geslagen voor de ogen van zijn vrouw en kinderen. “Wat kon ik doen? Waar konden we heen? Ik had niets. Hoe kon ik voor mijn vrouw en kinderen zorgen?”

Uiteindelijk zag hij geen andere uitweg dan de weg over zee. Hij kocht een ticket naar de vrijheid met de belofte dat zijn gezin in een veilige boot de overtocht zou kunnen maken. Met een bang hart vertrokken ze, in een bootje voor 35 mensen dat al zeker meer dan zestig mensen aan boord had. “Ik wilde niet instappen”, herinnert Yusuf zich. “Dat zou onze dood betekenen. Maar een geweer tegen mijn hoofd liet me geen keuze. ‘Vergeef me, mijn dochters,’ prevelde ik, ‘dat ik jullie dit aandoe.’” De radeloosheid staat nog op zijn gezicht te lezen.

“Door het overgewicht stonden we al snel tot onze knieën in het water. Ik nam mijn dochters op de schouders. We gooiden allen onze bagage overboord om de boot zo licht mogelijk te maken. Maar het water bleef stijgen. We schepten met onze handen water uit de romp, vergeefs. Ik bad tot God om hulp. Hij heeft ons gehoord en gered.”

➤ *Het Moment is het belevingscentrum van de abdij van Averbode, waar bezoekers kennismaken met de Averbodeproducten bier, kaas, brood en peperkoek. De uitbating werd uitbesteed aan Sense, een sociaal-economiebedrijf dat mensen tewerkstelt met een grote afstand tot de reguliere arbeidsmarkt. Het gaat over autochtone Belgen met financiële of andere problemen, mensen met een moeilijke thuissituatie, vluchtelingen, enzovoort. Afhankelijk van de persoon doorlopen ze een traject op maat van zes maanden tot twee jaar. Ze worden begeleid en krijgen interne opleidingen, zodat ze na een poos kunnen doorstromen naar een job in het reguliere arbeidscircuit.*

Een visser zag het gevaar en belde de kustwacht, die iedereen in veiligheid bracht. “Daar stonden we dan, in Griekenland. We hadden alles verloren, ons geld, onze bagage, onze papieren ... maar we waren samen en we leefden.”

Van het opvangcentrum ging het richting Macedonië, Servië, Kroatië, Duitsland en België. “Hier hebben we het goed.” Een glimlach verzacht zijn gelaat. “Onze oudste gaat inmiddels naar school. Ze spreekt al beter Nederlands dan ik. Ik leer het van haar”, vertelt hij apetrots. “Ik had al een aantal baantjes. Een poos geleden kreeg ik via VDAB de kans om aan de slag te gaan bij Het Moment in Averbode.” Meteen klinkt het enthousiast en gedreven: “Ik werk hier graag. Ik doe mijn best, want ik wil hier blijven. Ik wil ook graag bijleren. Je mag nooit genoeg nemen met wat je reeds kent, je kunt steeds nieuwe dingen leren.”

“Ja, ik tors een rugzak. Ik heb veel achtergelaten en opgeofferd, maar ik ben gelukkig als mijn vrouw en kinderen gelukkig zijn. Om hen een toekomst te geven was ik bereid die risico's te nemen”, blikt hij terug, om tevreden vooruit te kijken: “De voorbije jaren leefde ik in survivalmodus. Nu kom ik tot rust. Hier zijn we veilig. Hier zijn we vrij. Zonder stress, zonder angst, zonder geheimen, zonder opgejaagd te worden. Hier mogen we leven. Hier hebben we een toekomst.”

Ilse Van Halst

* Yusuf is een fictieve naam

ONDERWEG NAAR VOLTOOIING

“Ik heb me altijd geëngageerd binnen de Kerk, vertelt George Fleere (53 jaar), die afkomstig is uit het noorden van Nederland. “Als twintiger sprak ik met vrienden over de Kerk, ons engagement en onze roeping. Twee van hen zijn vandaag priester in het bisdom Groningen in het noorden van Nederland.”

Het parochieleven en sociale activiteiten vormden de rode draad in zijn kerkelijk engagement. “Als vrijwilliger binnen een psychogeriatrisch centrum kwam ik in contact met bejaarden met psychische problemen, met alzheimer en parkinson . . . Dat raakte me diep, maar daar ondervond ik ook de kracht van echte vriendschap en naastenliefde”, getuigt hij. “Daarnaast begeleidde ik kinderen na school in sociaal moeilijke buurten. Daar stoot je op een diversiteit van problematieken, waarin je ervaart dat wat je kunt doen vanuit je hart, vanuit een gefundeerde begeestering, wel degelijk zinvol is, ook al lijkt dat soms slechts een druppel op een gloeiende plaat. Tegelijk maken al die ontmoetingen jou als mens rijker.”

George heeft al die ontmoetingen, toen en nu, steeds als een spirituele groei ervaren. Maar net als bij zo vele mensen liep ook bij hem niet alles van een leien dakje. “Ik beleefde ook een moeilijke periode, van teruggeworpen zijn op mezelf en een zekere verlatenheid”, blikt hij terug. “Desondanks heb ik steeds een drijvende kracht gevoeld en kwam ik altijd terug bij mijn geloof. In de vele ontmoetingen en dingen die ik heb meegemaakt, ontwaar ik een rode draad op weg naar mijn wijding . . . Of beter gezegd, dat ik vandaag een pad volg naar een wijding als diaken is het logische gevolg van deze ietwat lange weg. Het voelt als een onderweg-zijn naar voltooiing, een heel natuurlijke weg.”

In Antwerpen ging George aan de slag in een woon-zorgcentrum, waar hij na verloop van tijd ook meewerkte op de pastorale dienst. “Via het HIGW heb ik me bijgeschoold om de juiste tools in handen te hebben”, legt hij uit. Inmiddels werkt hij al enkele jaren als pastoraal werker in het algemeen ziekenhuis Monica in Deurne en neemt hij een engagement op binnen de pastorale eenheid Christoffel in Deurne.

“Als lid van het team beleef ik de zoektocht op weg naar die pastorale eenheid van nabij. Soms is het echt zoeken, maar al doende merk je

ook dat de pastorale eenheid een prima kanaal is en een uitgelezen netwerk vormt om nieuwe initiatieven op te starten”, getuigt hij. Meteen geeft hij een voorbeeld: “Onlangs lanceerde onze werkgroep Diaconie de idee om de parochies uit te nodigen om suiker in te zamelen voor SOS Hamin of Hulp aan mensen in nood. ‘Doe goed, geef zoet’ luidde de slogan.”

Momenteel is George de enige kandidaat-diaken in opleiding in ons bisdom. “Het is een stevig engagement, voor mezelf, maar ook voor mijn gezin”, erkent hij. “Ook al staan zij verder van de Kerk dan ik en zijn ze kritischer ingesteld, toch geven ze me alle steun. Mijn vrouw hielp me over mijn laatste twijfels. En mijn oudste zoon bevroeg me sterk over mijn keuze. Hij wilde echt weten waarom ik deze stap zet. Dat geeft vertrouwen . . .”

“Voor mij voelt het diaken-worden als een ‘in dienst staan van’, in de lijn van de traditie van de Kerk met al de goede en foutieve dingen die in het verleden zijn gebeurd. Ik ervaar mezelf als een brugfiguur die de liefde van het Evangelie en Christus mag uitdragen. Als ik met patiënten in het ziekenhuis praat, probeer ik ruimte te maken om heil te laten ontstaan . . . Net op moeilijke momenten in het leven, komen er intense ervaringen. Die komen er niet door mij, ik kan enkel helpen om tijd, ruimte en sfeer te creëren opdat zulke momenten kunnen ontstaan.” Hij besluit hoopvol: “Een nieuwe dimensie is dat je als diaken deze momenten ook sacramenteel mag omkaderen in huwelijken en doopselvieringen. Ik kijk ernaar uit om met mensen op weg te mogen gaan naar een doopsel, vormsel of huwelijk. Om mee te werken opdat de Kerk een plaats kan, mag zijn en is voor alle mensen, op alle momenten in hun leven. Opdat wij allen zo de nabijheid van God kunnen ervaren, die gaat van mens tot mens.”

› George Fleere

Jan Kint

EEN (H)ECHT GEZIN

Over identiteit en afkomst kan Carolien Milis (33 jaar) als adoptiekind als geen ander getuigen. In haar studententijd was ze preses van Katechetika, de studentenvereniging van de Faculteit Theologie van de KU Leuven. Vandaag is Carolien godsdienstleerkracht in het Atheneum in Heist-op-den-Berg. In ons bisdom is ze actief als docent vakdidactiek in het HIGW, teamlid voor diaconie en solidariteit in de pastorale eenheid Mozes en lid van het parochieteam in Hallaar.

De vraag naar haar afkomst laaide op tijdens haar puberteit. “Bovenop de normale worstelingen als adolescent kwam het gevoel niet gewenst te zijn. ‘Was ik niet goed genoeg? Waarom stond mijn moeder me af voor adoptie?’, of ook ‘Wil ik hier wel zijn, want niemand vroeg mij iets?’ Zeker na racistische opmerkingen kon het soms diep knagen. Ik had veel vragen”, blikt ze terug. Op haar achttiende ondernam ze een georganiseerde rootsreis naar haar geboortestreek Kochi in India. “Ik ontdekte een breed spectrum in de verlangens en vragen van adoptiejongeren. De reis gaf me informatie en een zeker gevoel van rust.”

Carolien is niet alleen ervaringsdeskundige, maar ook expert ter zake, met een masterthesis over theologische en pastorale perspectieven op adoptie. “Onderzoek vertrekt van de ‘adoptiedriehoek’, het beeld van de relatie tussen de drie partners in het adoptieproces: kind, adoptieouders en biologische ouder(s). Elk adoptiekind ervaart een breuk in het zo cruciale basisvertrouwen van de eerste levensfase, maar ook adoptie- en afstandsouders dragen diepe kwetsuren met zich mee. Waar vroeger het taboe domineerde, groeit vandaag het verlangen om al die gevoelens bespreekbaar te maken.”

“Het kind overvalt vaak een gevoel van dubbele ongewenstheid, want ook voor de ouders die hem of haar opnemen is adoptie soms pas een tweede of latere keuze in hun kinderwens. Toch leerde ik gaandeweg dat liefde de basis van adoptie is”, getuigt ze vanuit haar persoonlijke ervaring.

Carolien is verontwaardigd over het onrecht dat ongehuwde zwangere vrouwen in India moeten ondergaan. “Ze worden als kasteloze en als hoer verstoten. De afstand door mijn moeder was een daad van pure liefde”, beseft ze nu. “Het was de enige weg naar een toekomst voor ons beiden. Ik weet zeker dat er op mijn verjaardag in India een vrouw

WEES GOED VOOR ELKAAR

Mieke Heremans, net de kaap van de tachtig voorbij, is in de parochie Heilige Naam Jezus in Grootlo (Heist-op-den-Berg) het plaatselijke aanspreekpunt voor zowat iedereen. "Ik ben lid van de plaatselijke kerngroep en vertegenwoordiger van de parochie in de kerkraad. Daarnaast ben ik ook gebedsvorganger, uitvaartvoorganger, predikant in speciale vieringen, begeleidster van de eerstecommunicanten en vormelingen, verantwoordelijke voor de doopselvieringen, beheerder van de abonnementen op het parochieblad *Kerk & Leven*, en voorzitter van Ziekenzorg."

Tijdens haar beroepsleven werkte Mieke als ambtenaar in Brussel in de administratieve diensten van de eerste minister. Heel wat mensen die met haar samenwerkten, beschouwden haar als bemiddelaar in talloze werksituaties. Wanneer ze op haar vijfenvijftigste met vervroegd pensioen gaat, gaat ze voluit voor haar natuurlijk talent om voor iedereen klaar te staan. "Dagelijks krijg ik mensen over de vloer die een mis komen aanvragen, maar eigenlijk willen ze een verhaal kwijt", beseft ze.

En met dat talent rolde ze als vanzelf in het parochiewerk. Vanaf 2005 verving ze de verantwoordelijke van de parochie die van rechtswege deel uitmaakt van de kerkraad. Na de pensionering van pastoor Paul Nuyens stelde onze bisschop haar aan als vertegenwoordiger in de kerkraad. Punctueel beschrijft ze haar taak: "Ik breng agendapunten aan, woon de vergaderingen bij, schrijf het verslag en volg afspraken op. Verder werk ik ook mee aan de boekhouding en organiseer ik de herverkiezing van de kerkraadsleden."

Als oud-ambtenaar ontleedde ze het nieuwe decreet voor de Kerkraden grondig. Zo ontdekte ze "dat alle kerkraadsleden woonachtig moesten zijn binnen de wettelijke gebiedsomschrijving van de gemeente en niet langer meer binnen de canonieke gebiedsomschrijving van de parochie." Dat bleek een probleem voor de samenstelling van de kerkraad van de parochie Heilige Naam Jezus.

Mieke legt uit: "In 1906 had het Koninklijk Besluit tot oprichting van de parochie Heilige Naam Jezus uitsluitend de straten vermeld die

› Mieke Heremans

behoorden tot de gemeente Schriek, waardoor bepaalde wijken en straten die opgenomen waren in de canonieke gebiedsomschrijving geen deel uitmaakten van de wettelijke gebiedsomschrijving van de parochie. Het nieuwe decreet nam de bestaande wettelijke gebiedsomschrijving over en bepaalde bovendien dat de kandidaat-kerkraadsleden woonachtig moeten zijn binnen de wettelijke gebiedsomschrijving. Ik probeerde via mijn contacten op het ministerie nog om de canonieke gebiedsomschrijving te laten samenvallen met de wettelijke. Tevergeefs." Dus moest Mieke op zoek naar nieuwe leden die ze wist te motiveren "door hen persoonlijk aan te spreken."

Enthousiast getuigt ze over enkele wapenfeiten die ze vanuit de kerkraad op touw zette: "Sinds 1903 koestert onze kerk de relikwie van Sint-Aldegondis. Omdat ik in onze parochie slechts weinig informatie vond over haar leven, bracht ik op de dag van haar naamfeest een bezoek aan Alken, waar de heilige Aldegondis als patrones van de parochiekerk vereerd wordt, woonde er de viering bij en won er bij de residerende pastoor alle informatie in over haar leven. Ik stelde een noveen op ter ere van haar en in onze kerk vind je nog altijd de noveenkaars en een bidprentje die ik ontwierp. En nu organiseren we elk jaar een Aldegondisviering in oktober."

Zo blijft Mieke bezig. "Ik voel mij maar goed als ik voor iemand iets kan betekenen", besluit ze. "Daarbij denk ik dan aan de woorden van Jezus: 'Wat je voor de minste van de mijnen hebt gedaan, heb je aan mij gedaan.' Dat vertaal ik als: Wees goed voor elkaar."

Johan Govaerts

› Carolien Milis

aan mij denkt, zoals ik aan haar denk." Haar conclusie luidt straf: "De harteloosheid van adoptie zit niet in het afstaan van het kind, maar in ons oordeel over de moeder die haar kind afstaat. Om het haar niet moeilijk te maken, heb ik in Kochi ook niet langer gezocht wie mijn moeder was en waar ze woonde." Ook dat is liefde, denk ik bij mezelf. "En de liefde van mijn adoptieouders is letterlijk onvoorwaardelijk. Daar twijfel ik geen moment aan. De laatste zin uit mijn thesis luidde: adoptiegezin= een (h)echt gezin!"

Carolien gaat haar adoptie niet uit de weg voor de klas. "Ik ben altijd blij als mijn leerlingen vragen waarom ik er anders uitzie. Die vraag maakt een waaier aan gesprekken mogelijk,

over diversiteit, verantwoordelijkheid en seksualiteit. Hoe waarderen we ons leven en dat van de ander als een gave? Op welke manieren zijn we vruchtbaar in de wereld?"

Waar staat God als Vader, of als Moeder, in de adoptiedriehoek? "Adoptie is geen liefdadigheid!", bestrijdt Carolien met klem. "Het gaat hier om iets fundamenteeler. In de Kerk als geloofs familie overstijgen we biologische relaties." Het getuigenis van Carolien is doorweven met Bijbelse allusies. "Het verhaal van Mozes in het mandje schenkt vertrouwen aan de afstandsouders in hun verscheurende keuze. Jezus is voor het kind een inspiratiebron om in geloof en liefde voorbij het biologische te kijken. Tegelijk spreekt ook zijn finale kreet op het kruis aan: 'Waarom hebt Gij mij verlaten?' Jozef is als 'adoptievader' voor ouders een identificatiefiguur, die zich ontfermt over zijn kind en het in bescherming neemt."

David Godecharle

VEERTIG JAAR WOESTIJN

EEN BIJZONDERE VERKENNINGSTOCHT

De Bijbel bulkt van de verhalen over mensen die onderweg zijn. Het meest bekend is wellicht het verhaal over de woestijntocht. God roept Mozes om zijn volk weg te leiden uit Egypte. Bij de berg Sinai sluit God een verbond met zijn volk. Het trekt verder tot aan de grens van het beloofde land. Op dat moment vertelt de Bijbel het verhaal van de verkenners (Numeri 13-14). Zij worden uitgestuurd om het beloofde land te verkennen. Het resultaat van deze verkenningstocht is bijzonder: een tocht van veertig jaar woestijn.

Myriam Smits

Numeri is het vierde boek in de Bijbel. De benaming van dat boek danken we aan de eerste Griekse vertaling van het Oude Testament, de *Septuagint*. 'Numeri' betekent 'getallen'. Deze wat eigenaardige titel voor een Bijbelboek is gebaseerd op de getallen die in het boek te vinden zijn. Zo begint *Numeri* met de telling van de Israëlieten. Wie nu denkt dat *Numeri* enkel lijsten met getallen bevat en bijgevolg niet de moeite van het lezen waard is, komt bedrogen uit. Naast getallen bevat het boek verhalen over de woestijntocht, afgewisseld met regels over de organisatie van de gemeenschap. In die zin doet de joodse benaming van het boek, namelijk 'in de woestijn', meer recht aan de inhoud.

Aan de hand van geografische aanduidingen onderscheiden de Bijbelgeleerden drie delen

in het boek. Het eerste deel speelt zich af bij de berg Sinai (Numeri 1, 1-10, 10). Deel twee handelt over de woestijntocht (Numeri 10, 11-22,1). Het derde deel speelt zich af in de vlakte van Moab (Numeri 22, 2-36,13), gelegen ten zuidoosten van het beloofde land.

Het verhaal over de verkenningstocht hoort tot het tweede deel van het boek *Numeri*. Inmiddels heeft het volk Israël de grens van het beloofde land bereikt. Het einddoel is dus in zicht. God geeft Mozes de opdracht een ploeg van twaalf verkenners, één per stam, samen te stellen:

"Zend mannen uit om Kanaän te verkennen, het land dat Ik aan de Israëlieten geef; één man uit elke stam; het moeten mannen van aanzien zijn" (Numeri 13, 1-2).

Deze mannen krijgen duidelijk instructies mee over wat ze dienen te onderzoeken:

"Trek eerst de Negebwoestijn door en ga dan het bergland in. Stel vast wat het voor een land is, of het volk er sterk is of zwak, gering in aantal of talrijk; of het land waarin het woont, goed is of slecht, en of het volk in open plaatsen of in versterkte steden woont; of de grond vruchtbaar is of schraal, en of er bomen zijn of niet. Gedraag u moedig en breng ook wat vruchten van het land mee" (Numeri 13, 17b-21a).

Aan de verkenners dus de taak om zowel de kansen en mogelijkheden als de valkuilen en gevaren van het land in kaart te brengen. Het is een opdracht die moed en durf vraagt. Ze weten immers niet wat hen te wachten staat. De verkenners trekken door Kanaän vanuit het zuiden naar het noorden.

Op hun weg dringen ze door het gebied van de Enakieten – *"Wij hebben er de reuzen gezien, de zonen van Enak"* (Numeri 13, 33). Ze oogsten een druiventros, zo groot dat de tros door twee mannen gedragen dient te worden. Verder brengen ze granaat-appels en vijgen mee. Buiten de reuzen ziet het land er veelbelovend uit.

Na veertig dagen komen de verkenners terug bij Mozes en het volk. Ze brengen als volgt verslag uit van hun tocht:

"Wij zijn in het land geweest waarheen u ons gestuurd hebt en het vloeit werkelijk over van melk en honing. Kijk maar eens naar deze vruchten. Maar het volk dat er woont, is buitengewoon sterk en de steden zijn ommuurd en zeer groot. Wij hebben er zelfs Enakieten gezien. In de Negeb wonen Amalekieten, in het gebergte Hethieten, Chivvieten, Jebusieten en Amorieten, en aan de zee en langs de Jordaan wonen Kanaänieten" (Numeri 13, 27-29).

Het positieve bericht eindigt in mineur ... Het land is niet in te nemen. Kaleb brengt hier tegenin:

"Wij kunnen gerust optrekken om het te veroveren, want wij zijn er zeker toe in staat." (Numeri 13, 30).

De opmerking wordt weerlegd en vindt geen gehoor. Bovendien verspreiden de verkenners onder het volk ook negatieve berichten over het bezochte land:

"Het land dat wij op onze verkenningstocht doorkruist hebben, is een land dat zijn bewoners verslindt, en de mensen die wij er gezien hebben waren geweldig"

➤ *Durf jij een onbekende weg te verkennen? Zeven zusters van verschillende gemeenschappen geven zoekende jonge vrouwen tussen twintig en veertig jaar de kans van hun leven om het religieuze leven in het hart van een zustergemeenschap te ontdekken. Praktisch: van 3 tot 5 mei. Prijs: 50 euro voor werkenden, 40 euro voor studenten en niet-werkenden. Info en inschrijven via dekansvanjeleven7@gmail.com. Meer info op www.kerknet.be, klik op IJD en klik vervolgens door op 'evenement' en op 'de-kans-van-je-leven-meeleefweekend'*

© Aagje Van Impe

groot. Wij hebben er de reuzen gezien, de zonen van Enak. Wij voelden ons sprinkhanen en zij moeten ons ook daarvoor hebben aangezien” (Numeri 13, 32-33).

Het gevolg laat zich raden. Het volk begint voor de zoveelste keer te morren:

“Toen begon de hele gemeenschap luid te roepen en bleef heel de nacht jammeren. Alle Israëlieten morden tegen Mozes en Aäron en heel de gemeenschap zei tot hen: ‘Waren wij maar in Egypte gestorven of anders hier in de woestijn! Waren wij maar dood! Jahwe voert ons naar dat land om er door het zwaard te vallen, terwijl onze vrouwen en kleine kinderen buitgemaakt worden. Is het niet beter naar Egypte terug te gaan?’ En zij zeiden tot elkaar: ‘Laten wij een aanvoerder kiezen en naar Egypte teruggaan.’” (Numeri 14, 1-4).

Ondanks het manna en de kwartels (Exodus 16) en het water uit de rotsen (Exodus 17) heeft het volk geen vertrouwen in de God die meetrokt in de wolk overdag en de vuurzuil 's nachts; in de God die een verbond sloot met hen op de berg Sinaï. Mozes en Aäron werpen zich voor de gehele gemeenschap op aarde. Kaleb en Jozua wijzen het volk erop dat de overwinning binnen is als men vertrouwt op God:

“Het land dat wij op onze verkenningsstocht doorkruist hebben is een prachtig land. Als de Heer behagen in ons heeft, zal Hij ons dat land binnenvoeren en dat land dat overvloedig van melk en honing aan ons geven. Kom dus niet in opstand tegen de Heer en wees ook niet bang voor de bevolking van dat land, want zij zijn een gemakkelijke prooi voor ons. Van hen is de

beschermende schaduw geweken, maar bij ons is de Heer. U hoeft niet bang te zijn voor hen!” (Numeri 14, 7b-9).

De reactie van het volk is veelzeggend: de Israëlieten willen Jozua en Kaleb stenigen. Beiden houden het volk immers een spiegel voor, namelijk het volk is het vertrouwen in de God, die het uit Egypte heeft bevrijd, kwijtgeraakt. Op dat moment verschijnt Gods heerlijkheid.

“En de Heer zei tegen Mozes: ‘Dit volk blijft Mij maar versmaden! Zij geloven nog steeds niet in Mij, ondanks al de wondertekens die Ik bij hen verricht heb!’” (Numeri 14, 11).

Gelukkig is er Mozes die wederom de rol van voorspreker bij God op zich neemt. Bij zijn voorspraak haalt Mozes enerzijds de eer van God aan. God heeft Israël uit Egypte bevrijd. Nu is Hij evenwel zo boos op de Israëlieten dat Hij allen wil doden. Mozes wijst God er evenwel op: Als Hij hen nu allen doodt, dan zullen de vreemde volkeren zeggen dat God niet in staat was om het bevrijde volk in het beloofde land binnen te voeren en staat zijn eer op het spel. Anderzijds wijst Mozes op de barmhartigheid van God:

“Laat nu de grote macht van mijn Heer zich tonen. U hebt immers gezegd: ‘De Heer is geduldig, groot in liefde, die misdaden en overtredingen vergeeft, en een schuldige niet ongestraft laat, maar de misdaden van de vaders straft in hun kinderen, in de derde en vierde generatie.’ Vergeef toch de schuld van dit volk in uw grote barmhartigheid, zoals U het steeds vergeven hebt, van Egypte af tot hertoe” (Numeri 14, 17-19).

Mozes refereert hier naar Gods woorden tot hem toen hij de tweede versie van de stenen tafels op de berg Sinaï ging halen. De eerste versie van de stenen tafels had Mozes immers kapotgegooid toen hij zag dat het volk tijdens zijn afwezigheid het gouden kalf had gemaakt. Ook toen had het volk geen vertrouwen in God.

God schenkt na de voorspraak van Mozes vergiffenis. Met uitzondering van Kaleb en Jozua zullen allen die ouder zijn dan twintig jaar sterven maar hun kleine kinderen zal God in het beloofde land binnenleiden.

“En veertig jaar zullen uw zonen in de woestijn als herders rondzwerven en boeten voor uw ontrouw, totdat uw lijken in de woestijn vergaan zijn. Voor elke dag van de veertig dat u het land verkend hebt, zult u een jaar voor uw misdaden boeten, veertig jaar in totaal, zodat u weet wat het betekent als u zich tegen Mij verzet” (Numeri 14, 33-34).

De verkenningsstocht van veertig dagen resulteert in een voorbereiding van veertig jaar op het werkelijk binnentrekken van het beloofde land. Het wordt tegelijk een tijd van leren te vertrouwen in een God die met zijn volk meetrokt. Hoe zit het met ons vertrouwen in God?

Literatuur

Ph. J. Budd, *Numeri (World Biblical Commentary 4)*, Texas, 1984
 B. Maarsingh, *Numeri, Een praktische Bijbelverklaring. (Tekst en Toelichting 4)*, Kampen, 1984
 M. Noth, *Das 4. Buch Mose: Numeri*, Göttingen, 1977

RELIGIEUS GELETTERD

NIEUW LEERPLAN GODSDIENST SECUNDAIR ONDERWIJS

Op 1 september 2019 gaan de ongeveer vijfduizend godsdienstleraren die Vlaanderen rijk is in het secundair onderwijs aan de slag met een leerplan dat er anders uitziet dan de afgelopen twintig jaar. Ook al blijft de ruggengraat van dat leerplan rooms-katholieke godsdienst ongewijzigd, toch oogt het zowel qua inhoud als qua vorm anders. Aangepast aan de tijd. De leerplanmakers hebben drie jaar hard gewerkt aan een fundament dat de kwaliteit van het godsdienstonderwijs in Vlaanderen wil garanderen en versterken.

Jürgen Mettepenningen

*Moderator Erkende Instantie
rooms-katholieke godsdienst*

De bestaansreden van het vak rooms-katholieke godsdienst wijst meteen op de relevantie ervan: inzetten op de *integrale persoonsvorming* in het onderwijs impliceert dat je inzet op *levensbeschouwelijke vorming*. Het is de ambitie en de pretentie van het vak rooms-katholieke godsdienst om aan die vorming een fundamentele bijdrage te leveren. Op die manier draagt het bij tot de levensbeschouwelijke groei van elke leerling die het vak volgt, en dus tot diens volledige identiteitsgroei als mens. Kwaliteitsvol levensbeschouwelijk onderricht is daarom cruciaal. Dat is het kader van de actualisatie van het leerplan rooms-katholieke godsdienst dat voor alle onderwijsnetten geldt.

Waarom een actualisatie?

Wil het schip van het godsdienstonderwijs een kwaliteitsvolle vaart ambiëren en kunnen garanderen, dan dienen er bakens uitgezet. Dat doet het leerplan met het vastleggen van de inhoud van de leerstof. Godsdienstleraren zijn als het ware de loodsen van het schip: via hun getuigenis, kennis en vermogen tot dialogeren begeleiden ze jongeren bij het verkennen en verdiepen van die leerstof.

De wereld van het onderwijs, de Kerk en de samenleving zijn sinds de leerplaneditie van 1999 sterk geëvolueerd en complexer geworden. Bovendien dienden er zich de voorbije twee decennia nieuwe issues aan die nog geen volwaardige plaats kregen in het leerplan, zoals de interlevensbeschouwelijke competenties die de Vlaamse overheid heeft vastgelegd en – voor wat het katholiek onderwijsnet betreft – het project van de katholieke dialogeschool.

Wil een leerplan zo accuraat mogelijk ten dienste staan van de levensbeschouwelijke groei van leerlingen en van de ondersteuning van leraren, dan moet het zo goed mogelijk aangepast zijn aan de noden van de tijd. Daarbij is versterking van de religieuze geletterdheid meer dan ooit een speerpunt in het geactualiseerde leerplan om de verdamping van de kennis en de woordenschat omtrent levensbeschouwing, in het bijzonder het christelijke geloof, tegen te gaan.

Ontstaan van deze actualisatie

Het fundament van het geactualiseerde leerplan blijft hetzelfde als dat van het leerplan van twintig jaar geleden, verwoord in de visietekst van de bisschoppen van 9 september 1996. Daarin wordt het godsdienstonderwijs expliciet en impliciet beschouwd als een opdracht, een

uitdaging en een dienst. Ook de zes pedagogisch-didactische grondopties en de drie basisdoelen blijven onverkort behouden. Dat alles samen vormt de ruggengraat van het leerplan.

Na geluisterd te hebben naar godsdienstleraren, docenten en inspecteurs-adviseurs, werd in 2016 besloten tot een verkenningsronde. Mgr. Johan Bonny, bisschop-referent voor het onderwijs en voorzitter van de Erkende Instantie, schreef toen: “De Vlaamse bisschoppen willen samen met alle betrokken partijen een actualisering van de leerplannen godsdienst opzetten, met het oog op mogelijke bijstellingen of verbeteringen.”

Actoren uit het veld – leraren en docenten – vormden samen met inspecteurs-adviseurs, Thomas-bezieler Didier Pollefeyt en andere theologen van de KU Leuven een werkgroep. Het oorspronkelijke opzet om zich louter te richten op een actualisatie van de ingrediënten – dat is: alles wat in de klas aan bod moet komen – werd in de zomer 2017 verruimd met de actualisatie van de terreindoelen. Deze verruiming werd meteen opgenomen in de verklaring *Het vak rooms-katholieke godsdienst op het kruispunt van samenleving, onderwijs en kerkgemeenschap* van de Vlaamse bisschoppen en de Erkende Instantie van 21 september 2017: “Bij deze actualisatie zal de aandacht vooral gaan naar de systematische voorstelling van het christelijke geloof en de kerkelijke geloofsbeleving, gekoppeld aan het groeiproces dat kinderen en jongeren doormaken.”

Daarmee startte de tweede fase van de leerplanactualisatie, nu vooral gedragen door inspecteurs-adviseurs. Na anderhalf jaar presenteerden ze hun eindresultaat aan de Erkende Instantie, die het op haar beurt voorlegde aan de

› *Bijbelverhalen, parabels, sacramenten ... Religieuze geletterdheid is een van de speerpunten in het geactualiseerde leerplan godsdienst voor het secundair onderwijs.*

Vlaamse bisschoppen. Op 13 december 2018 keurden zij de leerplanactualisatie goed.

Drie perspectieven, zeventien terreinen

Het leerplan telt zeventien *terreinen*, gespreid over drie graden. Het geactualiseerde leerplan betreft inderdaad een graadleerplan, waarbij zestien terreinen een opsplitsing kennen: in de eerste graad tussen de A- en de B-stroom en in de tweede graad op grond van de finaliteit, namelijk doorstroom- of arbeidsmarktgericht. Elk terrein beslaat per opsplitsing één bladzijde. Op die bladzijde staan de *terreindoelen* centraal, omgeven door drie clusters. Elke cluster staat voor een perspectief: het perspectief van christelijk geloof, dat van pluralistische samenleving en dat van leerling. Elke cluster bestaat uit termen, die samen het geheel van *ingrediënten* per perspectief uitmaken. Overigens, het zeventiende terrein wordt niet opgesplitst want

is bedoeld voor het zevende jaar en dus louter arbeidsmarktgericht. De terreindoelen formuleren de concrete doelstellingen van het leerplan per terrein. Om te benadrukken dat die slechts waarde hebben als ze door de leerlingen gerealiseerd worden, zijn ze geschreven 'in actieve vorm', waarbij de werkwoorden een belangrijke plaats innemen.

De creativiteit van de leraar bestaat erin dat zij/hij telkens een ingrediënt van elk perspectief in verbinding brengt met elkaar. Precies in *de integrale dynamiek van die drie perspectieven* zit de vruchtbaarheid en dus de normativiteit van het leerplan. Bovendien en onlosmakelijk kaderend binnen die normativiteit: willen alle terreindoelen gerealiseerd worden, dan dienen alle ingrediënten minstens één keer aan bod te komen. Per ingrediënt is er een korte *duiding* voorzien. Die vindt men na elk terreinschema en behoort als dusdanig tot de wezenlijke inhoud van het ingrediënt.

Elk terrein wordt gesitueerd tegen een *Bijbelspirituele horizon*: een citaat uit de Bijbel dat past bij het betreffende terrein. De term 'spiritueel' is er uitdrukkelijk aan toegevoegd omdat de Bijbelse horizon pas adequaat kan oplichten wanneer het citaat gedragen wordt door de persoonlijke levensbeschouwelijke identiteit van de leraar, diens spiritualiteit dus.

Leerplan rooms-katholieke godsdienst voor het secundair onderwijs – geactualiseerde versie, Brussel, Licap, 2019, 10 euro. Bestellen kan via www.halewijn.info/catalogus. Op www.godsdienstonderwijs.be is een digitale versie gratis toegankelijk. Op deze website worden voortdurend suggesties en tips toegevoegd om op de klasvloer de terreindoelen concreet te realiseren.

GIDS VOOR DE LERAAR

De presentatie van de terreinschema's en de duiding wordt in de geactualiseerde versie van het leerplan voorafgegaan door een 'gids voor de leraar', uitgewerkt door ere-inspecteur-begeleider Ronald Sledsens, professor Didier Pollefeyt en een werkgroep. Die gids biedt het ruimere plaatje, de diepere achtergrond, de fundamentele insteken en doelstellingen van het geactualiseerde leerplan. Deze gids is dus geen handleiding of toelichting hoe de terreinen te lezen of de terreindoelen te realiseren, maar wil de antropologische, pedagogisch-didactische en theologische verstaanshorizon aanleveren.

MOETEN LEERLINGEN DE TIEN GEBODEN VAN BUITEN LEREN?

Bij het terrein 'Goed handelen' figureert in de cluster 'christelijk geloof' het ingrediënt de 'Tien Geboden'. Het gaat er niet om dat deze uit het hoofd worden geleerd, wel dat hun waarde duidelijk gemaakt wordt, bijvoorbeeld in relatie tot het ingrediënt 'de mensenrechten' (uit de cluster 'pluraliteit/context') en het ingrediënt 'vrijheid en verantwoordelijkheid' (uit de cluster 'identiteit/leerling'). Op die manier kan bijvoorbeeld het terreindoel 'wegwijzers voor ethisch denken en handelen in kaart brengen' gerealiseerd worden. De Tien Geboden zullen daarbij geduid worden als hoeksteen van de joodse traditie waar het gaat over de relatie tussen God en mens, maar er zal ook worden ingegaan op de verantwoordelijkheid van elke mens in diens vrijheid ten aanzien van zichzelf, anderen, mensheid en God.

BIECHT- EN BEROEPSGEHEIM

VERKLARING VAN DE BELGISCHE BISSCHOPPEN

Pastores zijn gebonden door het beroepsgeheim. Wanneer mensen een pastor wensen te spreken, gaat het meestal over persoonlijke levenservaringen of levensvragen. Die persoonlijke informatie die pastores vernemen in het kader van hun ambtsuitoefening mogen zij niet bekendmaken. Een bijzondere vorm van beroepsgeheim is het biechtgeheim, waaraan priesters gebonden zijn. Het biechtgeheim heeft betrekking op zonden die men heeft begaan en waarover men een belijdenis aflegt. In een verklaring geven de Belgische bisschoppen tekst en uitleg.

Ilse Van Halst/Olivier Lins

Naar aanleiding van het debat in de media omtrent de veroordeling van een priester uit het bisdom Brugge die zich beriep op het biechtgeheim, publiceerden de Belgische bisschoppen een verklaring over het beroepsgeheim in een pastorale context waaraan alle pastores gehouden zijn, en over het biechtgeheim, een bijzondere vorm van het beroepsgeheim, waaraan priesters gehouden zijn.

Met 'pastores' doelen de bisschoppen op al wie in de pastoraal of de geestelijke begeleiding werkzaam zijn en daartoe een canonieke benoeming of een bekrachtiging van de bisschop hebben ontvangen. Dat kunnen zowel

priesters, diakens, religieuzen als leken gelovigen zijn.

In hun toelichting benadrukken de bisschoppen dat "niet elk vertrouwelijk gesprek met een priester een biechtgesprek" is. Een biechtgesprek — en het biechtgeheim — vereisen het formele kader van het sacrament dat de biecht is. Alleen wat de priester tijdens de biecht verneemt, valt dus onder het biechtgeheim. Dat geldt ook omgekeerd, verduidelijkt mgr. Bonny: "Niemand kan van een priester biechtgeheim vragen voor wat geen biecht is." Het biechtgeheim kan bovendien enkel betrekking hebben op zonden die men feitelijk heeft bedreven en waarover men een belijdenis aflegt. De sacramentele vergiffenis kan niet aan de zonde voorafgaan.

Het biechtgeheim is 'absoluut' en 'onschendbaar'. Het kerkelijk wetboek voorziet hierop geen uitzonderingen, aldus de bisschoppen. Het geldt dus ook tegenover de burgerlijke overheid of het gerecht. Mag en kan een priester die tijdens een biechtgesprek een noodsituatie verneemt dan niet ingrijpen? Toch wel, stellen de bisschoppen. "In geval van een dreigende noodsituatie kan het biechtgeheim geen voorwendsel zijn om geen stappen ter preventie te ondernemen." Een priester kan een dader er met aandrang toe aanzetten om zich te melden bij het gerecht. Hij kan de absolutie uitstellen tot aan deze voorwaarden is voldaan.

Alles wat geen biechtgeheim is, valt wel onder het beroepsgeheim. Dit is dus van toepassing op het overgrote deel van de (vertrouwelijke) gesprekken die een priester en alle andere pastores voeren. "Wat een pastor verneemt in de context van zijn ambtelijk dienstwerk vertelt hij of zij aan

niemand door", stellen de bisschoppen. Ook bijvoorbeeld dokters en advocaten zijn door dat beroepsgeheim gebonden.

Wie gebonden is door een beroepsgeheim heeft geen meldplicht, maar wel meldrecht. Daarop kan men zich beroepen in noodsituaties waarin iemands geestelijke of lichamelijke integriteit gevaar loopt en de persoon in kwestie zich niet kan (laten) beschermen. Wanneer een priester gebruik maakt van zijn meldrecht, moet hij dat meedelen aan de betrokkene(n) en die motiveren om zelf de nodige stappen te zetten.

De bisschoppen raden pastores aan in dergelijke gevallen raad te vragen aan een collega of begeleider, naar analogie met het 'gedeelde beroepsgeheim' bij artsen of advocaten. Mgr. Johan Bonny: "Heb je als priester, diaken of pastorale medewerker te maken met dilemma's, vraag dan eerst zélf raad. Maar dan laat je best ook weten aan de persoon die je raad is komen vragen, dat je zelf hulp vraagt aan een collega."

Tot slot benadrukken de bisschoppen het belang van 'vrijplaatsen' in onze samenleving, waar mensen terecht kunnen met hun levensvragen en problemen. "Een veilige bespreekbaarheid kan voor velen een begin van bevrijding en herstel inluiden. Het is in ieders belang dat pastores van deze vertrouwelijkheid kunnen gebruikmaken en dat ze, indien aangewezen, onder de passende voorwaarden om raad kunnen vragen."

Lees de volledige verklaring op www.kerknet.be, klik door op *Kerk* en dan op *Bisschoppenconferentie*.

PASTOR IN DE ZORG

EEN GROOT HART VOOR KWETSBARE MENSEN

Indy Van Noten, een enthousiaste jongedame uit Pulderbos, werkt sinds 2016 als ziekenhuispastor in het AZ Sint-Jozef in Malle. Ze doet haar job met hart en ziel en geeft ons graag een inkijk in het werk van een ziekenhuispastor. "Ik kan mensen niet genezen, maar toch nog iets kunnen betekenen voor wie alles moet loslaten, dat maakt me gelukkig en dankbaar."

Marjolein Bruyndonckx

"Verrassend veel patiënten doen een beroep op je als pastor. Velen hebben nood aan een gesprek, en dat gaat lang niet altijd over geloof. Eenvoudigweg aanwezig zijn betekent vaak veel voor mensen. Behalve spirituele geven we ook psychosociale steun", vertelt Indy Van Noten. "Natuurlijk komen zingevingbeleving en levensvragen tijdens pastorale gesprekken vaak aan bod. Patiënten vragen zich af: 'Waarom overkomt mij dit?', 'Waarom laat God dit gebeuren?' of 'Wat heb ik fout gedaan?' Evengoed blikken ze dankbaar terug op hun leven of verlangen ze te bidden voor bepaalde personen of gebeurtenissen."

Met collega Jan De Cock 'bemant' Indy de pastorale dienst in het AZ Sint-Jozef in Malle. Tijdens haar opleiding theologie- en religiewetenschappen kreeg ze de kans stage te lopen in de psychiatrie. "Die greep ik met beide handen, want ik heb een groot hart voor mensen met psychische kwetsbaarheid", verduidelijkt ze haar 'roeping'. "Tijdens mijn stage was er net een vacature voor ziekenhuispastor.

Dat trok me aan, ik solliciteerde ... en voilà, nu ben ik hier aan de slag."

De jonge pastor staat palliatieve patiënten en hun naasten bij, oncologische patiënten en patiënten met inwendige ziekten. Op de hart-longafdeling is ze geen onbekende, evenmin als op de diensten neurologie, nefrologie en revalidatie. In de werkgroep 'Gebroken verwachtingen' biedt ze ondersteuning aan ouders wiens kindje doodgeboren werd of van wie de zwangerschap om medische redenen werd afgebroken.

Indy bezoekt patiënten, ondersteunt nabestaanden die een laatste groet komen brengen aan een dierbare overledene, gaat soms voor in vieringen en doet een ziekenzegening als daarom gevraagd wordt. Op donderdag staat ze steeds paraat in het dagziekenhuis van oncologie. "Met een team collega's vang ik mensen op die voor de eerste keer komen", schetst ze haar opdracht. "We leggen het aanbod vanuit het oncologisch support team uit, verkennen zowel lichamelijk, psychisch, sociaal en spiritueel hoe het met hen gaat en gaan na in hoeverre er een opvolgingsnood is."

Tijdens gesprekken verwoorden mensen vaak hun gevoel van onmacht. "Ik probeer hen zeker geen antwoorden te geven, want die heb ik evenmin", legt Indy uit. "Samen met de persoon in kwestie ga ik op zoek naar 'Wat leeft er in jouw binnenste? Waarom stel je deze vraag? Wat is voor jou belangrijk om het leven mooi en dankbaar af te ronden?' Soms lezen we samen een bezinning of een Bijbelpassage en reflecteren we hierover. En als de ander dat verlangt, formuleer ik tot slot een gebed waarin ik elementen uit het gesprek verwerk. Het is mooi om te zien wat dat met mensen kan doen. Soms brengt hen dat echt rust."

› "Net zoals voor mijn naasten of voor mezelf brand ik ook geregeld een kaarsje voor mijn patiënten."

Toch is haar job soms best heftig. "Je maakt heel wat mee en je moet erover waken dat je niet alles mee naar huis neemt", erkent Indy. "Mijn collega helpt me om een gezond evenwicht te bewaren. Dat wil niet zeggen dat ik nooit een traan laat, hé, want sommige situaties raken je echt diep. Als een van ons beiden het moeilijk heeft, maken we tijd en ruimte voor elkaar en praten we over wat we hebben meegemaakt."

De kracht om er telkens terug te staan, haalt Indy uit de patiënten zelf. "Als je ziet wat je voor die mensen kunt doen, hoe je hen tot rust kan brengen en hoe je een steunpunt voor hen kan zijn ... dat geeft me veel voldoening. Ze zijn ook erg dankbaar. Soms krijg ik bijvoorbeeld een kaartje als dank. Dat is zo fijn!" Ook in haar geloof vindt ze steun. "Net zoals voor mijn naasten of voor mezelf brand ik ook geregeld een kaarsje voor mijn patiënten. Ik zeg hen dat ook. Als ik weet dat een ziekenzegening emotioneel zal zijn, vraag ik God om mij kracht te geven en me daarin bij te staan. Dan voel je echt een gedragenheid die niet anders uitgelegd kan worden dan een van Hierboven uit."

Op 1 april van 9.30 tot 16.30 uur vindt de jaarlijkse studiedag voor pastores in zorg- en welzijnsvoorzieningen plaats in het PC Bethanië, Andreas Vesaliuslaan 39 in Zoersel. Anne Vandenhoeck brengt een inleiding vanuit recent wetenschappelijk onderzoek naar de relevantie van spirituele zorg. Info bij inge.schellekens@ccv.be, inschrijven via www.kerknet.be/node/63832

DRIE LUSSEN

OP LITURGISCHE PELGRIMSTOCHT

*Bij een pelgrimstocht denk je spontaan aan een bedevaart te voet of met de fiets vanuit je eigen huis naar een heilig oord op zoek naar je wortels. De werkgroep **Spiritualiteit van de parochie Onze-Lieve-Vrouw-Tenhemelopgenomen** geeft er een extra invulling aan en stippelde een liturgische pelgrimstocht uit in de kathedraal. Tijdens drie lussen door de moederkerk van ons bisdom sta je **letterlijk stil bij het kunstwerk 'Diasporalia' van Koen Theys** en **figuurlijk bij wie in erbarmelijke omstandigheden op de vlucht is.***

Saskia van den Kieboom

Ter gelegenheid van het stadsfestival *Antwerpen Barok 2018*. *Rubens inspireert* plaatste de Belgische kunstenaar Koen Theys een unieke kunstinstallatie in de Sint-Jozefkapel van de Onze-Lieve-Vrouwekathedraal in Antwerpen. Het werk spreekt sterk tot de verbeelding. Voor ons ontvouwt zich een dramatische scène: twaalf matrassen bedekt met persoonlijke spullen, maar zonder enig spoor van mensen liggen in twee rijen van zes tegenover elkaar op de vloer. Elke matras roept vragen op: waar zijn de mensen die hier geslapen hebben? Wie zijn ze? Wie is diegene die kracht putte uit de Bijbel? En uit de Koran? Wie luisterde naar muziek? Waarom ordende de ene zijn spullen netjes, terwijl andere matrassen een heuse chaos zijn? Welke muziek beluisterde nog iemand anders? En bood dat troost?

Wanneer dat tafereel zich in het dagelijkse leven voor je ogen zou ontplooiën, zou je er waarschijnlijk liefst van weglopen of de andere kant opkijken. Het aanzien, het aanhoren en wellicht ook de geur van zoveel ellende, dat is moeilijk te verdragen. Tegelijk word je als toeschouwer in het kunstwerk gezogen. Koen Theys liet zich al scheppend inspireren door de barokke vormtaal van Peter Paul Rubens, de zeventiende-eeuwse 'meester van de barok' en de rijke barokke kleuren goud, blauw en wit. Ook het bronzen materiaal schreeuwt pracht en praal. Die kleurenpracht en de vele sprekende details van de voorwerpen die achterbleven op de lege bedden wekken de nieuwsgierigheid van de toeschouwer en verleiden hem als het ware om het werk aan te raken en in de wereld vol ellende van vluchtelingen te stappen.

Pastoor Bart Paepen van de kathedraal hoopt alvast dat gelovigen en passanten in de kathedraal aangesproken worden door de vragen die het kunstwerk oproept en ermee aan de slag gaan. "Het bevraagt ons: hoe denken we zelf over vluchtelingen?", bedenkt hij. "De complexe realiteit van de vluchtelingencrisis is een verpletterend gegeven dat ons dagelijks confronteert met gevoelens van schuld. Schuld omdat we weggijken van de miserie, schuld omdat we de crisis niet kunnen dragen, schuld omdat we bewust of onbewust economische systemen in stand houden die mensen doen vluchten voor oorlog of economische uitbuiting. Hopelijk zet dit werk aan om stil te staan bij die schuldgevoelens, ze te onderzoeken en van daaruit een kracht te ontwikkelen om voor elkaar te zorgen."

Met een liturgische pelgrimstocht wil de kathedraal een aanzet geven. In drie lussen staan de 'pelgrims' stil bij *Diasporalia* en de verbeelde problematiek van de vluchtelingen-crisis. In de eerste ronde wandelen ze in stilte

Begin december kreeg je de kans om een vluchteling persoonlijk te leren kennen in de Onze-Lieve-Vrouwekathedraal. Geen speeddate, maar een refugee slow date met tijd voor authentieke ontmoeting en om naar elkaars verhaal te luisteren. Want iedereen praat over vluchtelingen en heeft er een mening over, maar wie kent hen echt? De deelnemers maakten niet alleen kennis met elkaar, maar ook met het kunstwerk *Diasporalia* van Koen Theys.

langs het kunstwerk naar de doopvont, waar ze besprenkeld worden met water en bidden om ontferming. In de tweede ronde wandelen ze opnieuw langs het kunstwerk, maar nu hardop biddend, om dan verder te stappen naar de paaskaars. "Zo staan we stil bij de immense veerkracht van mensen op de vlucht, maar zoeken we tevens naar de veerkracht in onszelf om met de realiteit om te gaan. Het vuur van de paaskaars steken we aan om ons kracht te geven", duidt pastoor Bart. In de derde ronde wandelen de deelnemers zingend van het kunstwerk naar het altaar. "We worden aangesproken als een gemeenschap van mensen, verantwoordelijk voor elkaar, en worden gezonden om de complexe vluchtelingenproblematiek onder ogen te zien en zorgzaam te zijn voor elkaar."

Praktisch

Wanneer: 31 maart om 15.30 uur
Waar: Onze-Lieve-Vrouwekathedraal in Antwerpen
Inschrijven is niet nodig.
Prijs: gratis.

SAMEN-GEROEPEN

KERK VORMEN MET JONGEREN

© Lucienne Cavens

Samen-geroepen. Onder dat motto nodigen de Vlaamse bisschoppen op paasmaandag 22 april jongeren uit op een ontmoetingsdag in Mechelen. Ook al wie zich van dichtbij of wat verder engageren voor jongeren in de Kerk, is welkom. Het is paus Franciscus zelf die het thema 'jongeren' verbond met de roeping van elke christen. Om jongeren te begeleiden in geloof, is het goed dat elk van ons ook zelf zijn geloof dieper beleeft als een uitnodiging van de Heer die ons roept om van ons leven een kunstwerk en een gave te maken.

Bart Willemen

"De jongerensynode over 'jongeren, geloof en de onderscheiding van de roeping' van oktober 2018 in Rome vormt de aanleiding voor deze dag", weet Thomas Willemen. Hij is stafmedewerker voor gezinsspastoraal in ons bisdom en stafmedewerker bij IJD Antwerpen. "Toen groeide het idee binnen de Belgische bisschoppenconferentie om na de synode ook in de Vlaamse Kerk iets te organiseren. Geen studiedag, maar een dag waarop de bisschoppen iedereen samenroepen die in onze Kerk met jongeren in contact komt: ouders, catechisten, begeleiders, pastores, leerkrachten."

Thomas herinnert zich nog goed hoe hij als kind met zijn ouders naar dergelijke kerkdagen ging. "Het is vruchtbaar om elkaar te ontmoeten, samen te vieren, om met elkaar

› **Thuis in onze Kerk** "Jongeren moeten zich thuis kunnen voelen in onze Kerk. Zo'n kerkdag 'Samen-geroepen' vormt daarvoor een ideale gelegenheid." Aan het woord is Lucienne Cavens, de coördinator van de eerste communievoorbereiding in de Sint-Elisabethparochie in Zoersel. Op de boot van de naamopgave voelen de jongelui zich alvast thuis: zowel de visjes van de eerste communicanten als de duifjes van de vormelingen. "Het programma van 'Samen-geroepen' en de thema's van de workshops sluiten nauw aan bij hun wereld en die van catechisten. Vooral het thema 'gelovig thuiskomen' over hoe gezinnen zich thuis kunnen voelen in de gemeenschap, spreekt mij aan. Onze geloofsgemeenschappen moeten nog meer samenwerken aan vieringen waarin kinderen en gezinnen zich thuis voelen." Lucienne blikt met vreugde terug op haar deelname aan vorige grotere kerkdagen zoals 'De Passie' vorig jaar in Lier, maar ziet ook in vergaderingen over grenzen van geloofsgemeenschappen heen kansen om samen Kerk te vormen.

van gedachten te wisselen en te bezinnen. We willen volop inzetten op families, in al hun vormen, die samen op weg gaan. Zo brachten we op 10 februari families samen in Leuven op een dag over 'geloof en wetenschap'. Kerk-zijn betekent ook 'samen-geroepen' worden en zijn."

Hij kijkt dan ook vol verwachting uit naar de kerkdag op 22 april, waar hij zal aanwezig zijn vanuit Gezinspastoraal en IJD Antwerpen. "Want ook voor jongerenpastores en al wie met jongeren werkt, wordt dit een belangrijk moment", benadrukt hij. "In een van de workshops denken we na over 'gelovig thuiskomen

en tot gemeenschap geroepen zijn'. Waar kan geloof inderdaad gevoed worden? Net als gezinnen hebben jongeren nood aan sterke plekken om elkaar te kunnen vinden, ook in geloof. De Wereldjongerendagen in Panama maakten dat nog maar eens duidelijk."

Ook de workshop over dienstbaarheid spreekt Thomas aan. "Je samen inzetten voor andere mensen is erg 'in' bij jongeren", weet hij. "Ook dat is een manier om samen gemeenschap te vormen. En dat gevoel zullen we zeker en vast ook ervaren tijdens de gemeenschappelijke slotviering op paasmaandag."

Programma

Na een feestelijk welkom in de Sint-Romboutskathedraal in Mechelen getuigt mgr. Jean Kockerols, referent voor de jongeren, over zijn ervaring op de Jongerensynode en wat we ervan moeten onthouden. Indien de exhortatie van de paus met de besluiten van de synode tegen dan gepubliceerd is, zal de hulpbisschop van het aartsbisdom Mechelen-Brussel die ook voorstellen.

Na een picknick kun je kiezen uit vijf panelgesprekken, steeds met enkele jongeren, een expert en een Vlaamse bisschop: paasmensen – tot hoop geroepen, gelovig thuiskomen – tot gemeenschap geroepen, aangesproken worden – door God geroepen, dienstbaar zijn – door de ander geroepen, en tochtgenoten – erbij geroepen.

Om 16 uur gaan kardinaal Jozef De Kesel en de Vlaamse bisschoppen voor in een feestelijke eucharistie. Inschrijven kan via www.kerknet.be/samengeroepen.

GROEP IN DE KIJKER

HART VAN GOD OP AARDE

Ons bisdom is rijk aan welzijnsschakels in vele gemeenten. In Berlaar is een groep actief op het kruispunt van de zusters van Berlaar en de parochie Sint-Pieter. Tweewekelijks voorzien ze een uitgebreide voedsel distributie voor zeventig gezinnen en alleenstaanden. De werking bestaat inmiddels bijna dertig jaar. Ik had het geluk hun gast te mogen zijn. Want als je door zuster Ludwine ontvangen wordt, ben je meteen thuis in het kloppende hart van de werking, een lokaal achter de naburige school. Er liggen voedselwaren op banken en in kasten, blikvanger is een grote tafel in het midden.

David Godecharle

Het is druk, net voor de voedselbedeling begint. Toch maken Frieda, Agnes, Annie en de zusters Monique en Herwig graag tijd voor een gesprek. De sfeer is ontspannen. Dit is duidelijk een vriendengroep. Lachend merken de vrouwen op dat er ook mannen een handje toesteken. En in de wijde omtrek telt het initiatief heel wat sponsors en sympathisanten.

"Hoe is het allemaal begonnen?" Met één vraag komt het hele verhaal op gang. Achtentwintig jaar geleden organiseerde de plusserswerking de kerstactie 'Hartenwens'. Daaruit bleek dat de materiële nood in deze gemeente groot was. Voor de zusters was dat

geen verrassing. Mensen in nood vertelden elkaar al lang door dat je in het klooster steeds geholpen werd. Met de kerstactie was die nood nu ook voor anderen duidelijk geworden en geleidelijk kwamen vrijwilligers een handje toesteken. In de jaren 1990 herbronden de zusters zich trouwens bij de spiritualiteit van hun stichteres, Teresia Vermeylen, en legden ze de klemtoon op onderwijs en zorg voor armen en zieken. Kortom, ze wilden 'hart van God op aarde' zijn.

Evangelische inzet gaat hier gepaard met efficiëntie en expertise. Samenwerking met het OCMW en organisaties als Oikonde en Tarag garandeert dat wie het nodig heeft, geholpen wordt. Voor voedselhulp doet de welzijnsschakel een beroep op warenhuizen, bedrijven en, mits de nodige administratie, op de Europese Unie. De 'dwarsverbindingen' die onze bisschop zo graag in de pastorale eenheden ziet, groeiden spontaan. Het werk van de groep komt aan bod in prediking, catechese, woon-zorgcentra en verenigingen. Kinderen uit scholen gaan op sponsortocht. "Als de Kerk niet dient, dient ze tot niets", citeert zuster Ludwine wijlen bisschop Jacques Guillot van Evreux, die al jaren hun handelen inspireert.

Maar een mens leeft niet van brood alleen. Aan een (heel) symbolische prijs wordt kledij voor kinderen en volwassenen aangeboden. "Ook minderbedeelden hebben recht op fierheid en willen (iets) betalen voor hun kleding", meent Frieda. Vooral het luisterend oor bij de koffie en koekjes rond de centrale tafel en bij de verdeling aan huis doet de mensen deugd. Of bij het paasontbijt, Sinterklaas en het kerstfeest. De mensen delen dan hun zorgen ten gevolge van ziekte, werk en huurprijzen, maar ook de vreugde om de mooie momenten met hun kinderen. "Uiteindelijk vormen we één gemeenschap", vat zuster Monique samen. Ze weet

wat ieder graag eet, ze kent ook de schoenmaten van volwassenen en kinderen. Echte zorg is persoonlijk. Hier worden geen monden maar mensen gevoed.

De bedeling gaat van start. Mensen uit het dorp komen langs, vaak met kinderen. "Het zijn onze burens maar we weten het niet", zei Agnes al. "Toch is hun schaamte buiten deze muren groot. In het dorp deinzen ze wel eens voor ons terug, alsof we in de winkel in hun kar zouden kijken", merkt Annie op. "Maar we maken er een punt van om nooit te oordelen over wie hier komt aankloppen".

Nadien troont zuster Ludwine me mee naar de huiskapel van de zusters. Dat mijn bezoek net hier eindigt, zegt alles. "Wat onze groep drijft en inspireert, is ons geloof. Het zit gewoon in ons", zegt Annie eenvoudig. Zuster Herwig herkent ook sporen van geloof en inspiratie bij de mensen die aankloppen, "al vinden zij niet altijd de woorden". Wat hier gebeurt, is gedragen in verbondenheid met God die mensen nabij wil zijn. "Het gebed van een rechtvaardige bereikt veel", schrijft Jakobus in zijn brief (5, 16). Hier in Berlaar is dat zeer veel.

ESTAFETTE

EEN MEDEWERKER UIT DE KERK AAN HET WOORD

Limme Van Den Abeele is educatief medewerker onderwijs en jeugd bij Broederlijk Delen in de regio Antwerpen. Ze kreeg de Broederlijk Delen-microbe te pakken tijdens een inleefreis naar Guatemala.

“Sinds december vorig jaar is Limme aan de slag bij Broederlijk Delen in de regio Antwerpen. “Dat moet je ruim zien. Ook de regio Kempen maakt hier deel van uit”, zegt ze meteen als rasechte Kempische. “Ik vind het belangrijk om in de Rolwagenstraat in het centrum van Antwerpen – waar de regionale dienst van Broederlijk Delen gehuisvest is – wat Kempisch bloed binnen te brengen.”

En ze kent haar werkterrein goed: geboren in Turnhout, liep ze school in Geel. Vandaag woont ze in Meerhout. Voor haar hogere studies vertaler-tolk Frans en Spaans kwam ze naar Antwerpen. En daar verloor ze haar hart ... aan de Spaanse taal en aan Zuid-Amerika. Nadat ze enkele jaren les gaf aan anderstalige jongeren in OKAN-klassen, besloot ze haar horizon te verbreden. Niemand van haar familie kon haar vergezellen op reis, en alleen wilde ze niet vertrekken. De stap naar een inleefreis van Broederlijk Delen was dan ook snel gezet. Het werd Guatemala, niet toevallig het land waarop de campagne van Broederlijk Delen dit jaar focust. Onder het motto ‘Holy Guacamole’ vraagt de vastencampagne aandacht voor de strijd van de Guatemalteekse boeren om voldoende voedsel te kunnen telen en voor een rechtvaardige herverdeling van de grond.

Met elf reisgezellen trok Limme twintig dagen rond. Ze overnachtte bij gastgezinnen. “De ongelooflijke gastvrijheid en generositeit van mensen die zelf met heel weinig moeten zien rond te komen, raakte me sterk”, vertelt ze, nog steeds diep onder de indruk. “Ik zag met eigen ogen de armoede van de lokale landbouwers en leerde hoe die veroorzaakt wordt door de ongelijke verdeling van vruchtbare landbouwgronden. Een handvol rijken bezit er meer dan de helft van alle landbouwgrond. Dat is onrechtvaardig”, klinkt het bevolgen. Tijdens een debat dat Broederlijk Delen daar met lokale

partnerorganisaties organiseerde, konden de deelnemers in dialoog gaan met de lokale bevolking. “Nadien bezocht ik een aantal partnerorganisaties, zoals La Cuerda, een feministisch collectief dat vrouwen ondersteunt in hun strijd voor gendergelijkheid”, vertelt Limme.

De indrukken en ervaringen die ze opdeed in Guatemala lieten haar niet los. “Enkele maanden na mijn terugkeer besloot ik te solliciteren bij Broederlijk Delen. Ik was al langer op zoek naar een organisatie waarbij ik aan de slag kan gaan en echt iets kan betekenen. Ik wil mijn steentje bijdragen in deze wereld waarin mensen ogenschijnlijk steeds meer uit elkaar groeien. Ik wil graag iets doen dat een positieve impact heeft.”

Met succes. Vandaag is ze er educatief medewerker voor onderwijs en jeugd. “Ik trek de provincie Antwerpen rond en bezoek scholen en jeugdverenigingen om onze campagne in de verf te zetten en samen met leerkrachten en jeugdbegeleiders na te denken hoe ze het campagnethema kunnen aanbrengen tijdens de lessen of activiteiten. Vermits ik twintig dagen met eigen ogen hebben kunnen zien hoe het eraan toe gaat in Guatemala, komt mijn reiservaring goed van pas!”, vertelt ze enthousiast.

“Deze job is een mooie combinatie van al wat me interesseert: werken met jongeren, mijn passie voor het Spaans en voor Latijns-Amerika, en een positieve vibe uitdragen”, besluit ze fier. “In Geel doe ik ook vrijwilligerswerk over deze thema’s: ik ben aangesloten

bij de Derdewereldraad, een adviesraad over ontwikkelingssamenwerking en solidariteit. We willen een platform creëren voor organisaties die solidaire initiatieven met het Zuiden organiseren in de stad. Het is fantastisch om me ook professioneel in deze thema’s te mogen verdiepen.”

Laurens Vangeel

Meer info over de vastencampagne ‘Holy Guacamole’ op www.broederlijkdelen.be. Je kunt ook dit jaar Broederlijk Delen-wenskaarten bestellen, op ecologisch verantwoord papier met gras in plaats van zaden, een koffiestop organiseren of deelnemen aan de duurzame Picknick Plein Public op het Theaterplein in Antwerpen op 3 mei.

DE KIOSK

MEDEDELINGEN

MEDEWERKERS VICARIAAT ANTWERPEN

NIEUWE TAAKOMSCHRIJVING

Bisschoppelijk vicaris **Bart Paepen** leidt het vicariaat Antwerpen. Dat omvat drie dekenaten: Antwerpen-Noord, Antwerpen-Centrum en Antwerpen-Zuid.

Jan Kint is adjunct van de bisschoppelijk vicaris. Hij is mee verantwoordelijk voor de algemene organisatie van het vicariaat. Hij volgt de kerkraden op en de realisatie van het parochiekerkenplan.

An Verheyen is adjunct van de bisschoppelijk vicaris, bevoegd voor de dekenaten Antwerpen-Noord, Antwerpen-Centrum en Antwerpen-Zuid. Zij staat in voor de begeleiding van de lokale pastorale medewerkers en de realisatie van de pastorale eenheden.

Ronald Sledsens is deken van de dekenaten Antwerpen-Noord, Antwerpen-Centrum en Antwerpen-Zuid. Hij stuurt de pastores aan en inspireert de medewerkers tot kerkopbouw.

Vera Steurs ondersteunt het vicariaat als secretariaatsmedewerker.

Thomas Hendrikus is stafmedewerker van het vicariaat Antwerpen. Hij is bevoegd voor de relaties met de moslimgemeenschap.

Lea Verstricht is educatief medewerker van het CCV, verbonden aan het vicariaat Antwerpen. Met duidelijk afgelijnde en inhoudelijke projecten ondersteunt ze het vicariaat.

BENOEMINGEN

Marcin **Derdziuk**, minderbroeder-kapucijn, voorheen moderator en lid van de priesterequipe

in Antwerpen, Sint-Amandus; Antwerpen, Sint-Antonius van Padua; Antwerpen, Sint-Eligius; Antwerpen, Heilig Hart; Antwerpen, Sint-Lambertus, *Dam*, en Antwerpen, Sint-Willibrordus, werd per 1 januari 2019 aldaar benoemd tot pastoor, voor een periode van zes jaar.

Jozef **Jos Engelen** werd per 1 februari 2019 benoemd tot verantwoordelijke voor de diaconie en de solidariteit in de pastorale eenheid Heilige Norbertus (Laakdal, Meerhout), voor een periode van zes jaar.

De parochies Antwerpen, Sint-Laurentius, *Schoonbroek-Rozemaai*; Antwerpen-Ekeren, Sint-Lambertus; Antwerpen-Ekeren, Sint-Theresia van het Kind Jezus, *Bunt*, en Antwerpen-Ekeren, Sint-Vincentius a Paulo, *Leugenberg*, werden per 27 oktober 2018, voor een periode van zes jaar, toevertrouwd aan de pastorale zorg van een priesterequipe met als leden: Joeri **Fleerackers**, priester van ons bisdom, die tevens moderator is van de priesterequipe, en Emmanuel **Ikeobi**, priester van het aartsbisdom Onitsha (Nigeria), die tevens verantwoordelijk priester is voor de Engelstalige Afrikaanse gemeenschappen in het dekenaat Antwerpen-Centrum.

David **Godecharle**, stafmedewerker in het vicariaat Kempen, wordt per 1 maart 2019, halfijds aangesteld tot parochie-assistent in de parochies van de pastorale eenheid Mozes (Heist-op-den-Berg, Putte), en dat tot 30 juni 2021. Voor zijn andere halfijds opdracht blijft hij stafmedewerker spiritualiteit en Bijbel in het vicariaat Diocesane Diensten.

Süleyman **Oz**, priester van het aartsbisdom Bagdad (Irak) van de Chaldeeën, werd per 1 januari 2019 benoemd tot parochievicaris in Antwerpen, Sint-Eligius, en tot pastor voor de Chaldeeuws-katholieke gemeenschap in het bisdom Antwerpen, voor een periode van zes jaar.

Laurens **Vangeel**, stafmedewerker in het vicariaat Kempen, gaat per 16 februari 2019 halfijds aan de slag als communicatieverantwoordelijke in het vicariaat Vlaams-Brabant en Mechelen in het aartsbisdom. Daarnaast blijft hij halfijds stafmedewerker in het vicariaat Kempen.

Lutgard **Lut Van Gils** werd per 1 november 2018 tevens benoemd tot verantwoordelijke voor de gemeenschapsopbouw en de coördinatie in de pastorale eenheid Elia (Brecht, Wuustwezel), en dat tot 26 november 2021.

Kanunnik Frans **Van Steenberghe**, priester van ons bisdom, werd per 1 januari 2019 benoemd tot rector van de zusters trappistinnen, Cisterciënzerabdij Onze-Lieve-Vrouw van Nazareth in Brecht, in de pastorale eenheid Elia (Brecht, Wuustwezel).

OVERLIJDEN

Filip **Deploige**, regulier priester van de congregatie assumptionisten, overleed in Leuven op 26 januari 2019. Hij was onder meer pastoor van de parochie Borsbeek, Sint-Jacobus de Meerdere, en deken van het voormalig dekenaat Wijnegem. Hij werd geboren in Overrepen (Kolmont) op 15 augustus 1946 en priester gewijd op 11 juni 1973.

Frans **Moeyersoms**, priester van ons bisdom, overleed in Puurs op 31 januari 2019. Hij was onder meer actief als directeur van het Heilig-Hartcollege in Heist-op-den-Berg. Hij werd geboren in Ruisbroek op 20 februari 1930 en priester gewijd in Mechelen op 19 december 1954.

Emiel **Tobback**, priester van ons bisdom, overleed in Wilrijk op 23 januari 2019. Hij was onder meer directeur van het Centrum voor Priesteropleiding op Rijpere Leefijd

› In april trekt ons bisdom op bedevaart met Maria naar Lourdes onder het motto 'rotsvast vertrouwen'. Ook in juli organiseren de Diocesane Lourdesbedevaarten een bedevaart naar het Franse Mariaheiligdom voor jong en oud: van 19 tot 22 juli met het vliegtuig vanuit Zaventem, of van 16 tot 22 juli met autocar vanuit Antwerpen en aansluitend met de HST vanuit Tourcoing in Frankrijk, met speciale omkadering voor mensen die extra zorg nodig hebben. Info en inschrijven via 03 218 92 21, info@dba-lourdes.org en www.dba-lourdes.org

© Christa Damen

van de Belgische Kerkprovincie, directeur van het Diocesaan Catechetisch Centrum van het bisdom Antwerpen en directeur Diocesaan Team, Hoger Instituut voor Godsdienstwetenschappen van ons bisdom. Hij werd geboren in Boom op 9 juli 1929 en priester gewijd in Mechelen op 20 december 1953.

Jan **Van Beek**, priester van ons bisdom, overleed in Mol op 9 januari 2019. Hij was onder meer pastoor in Mol, Sint-Odrada, en onderpastoor in Retie, Sint-Martinus, en Ravels, Sint-Valentinus. Hij werd geboren op 31 januari 1936 in Bergeyk (Nederland) en priester gewijd op 8 juli 1962.

STOPZETTINGEN

Maria-Christina **Chris Adriaenssens**, pastoraal werkster van ons bisdom, nam per 1 januari 2019 ontslag als pastoraal ziekenhuiswerkster in het Algemeen Ziekenhuis Sint-Jozef in Malle, in de pastorale eenheid Heilige Martha en Maria.

Mick **Huybrechts** nam per 1 januari 2019 ontslag als verantwoordelijke voor de liturgie

en het gebed in de pastorale eenheid Sint-Bernardus (Hemiksem, Niel, Schelle).

Theo **Monsieurs** nam per 1 januari 2019 ontslag als verantwoordelijke voor de diaconie en de solidariteit in de pastorale eenheid Heilige Norbertus (Laakdal, Meerhout).

Athil **Paulus Sati**, redemptorist, nam per 1 januari 2019 ontslag als pastor voor de Chaldeeus-katholieke gemeenschap in het bisdom Antwerpen en als lid van de priester-equipe in Antwerpen, Sint-Eligius.

Annick **Van den Bergh** nam per 31 augustus 2018 ontslag als verantwoordelijke voor de diaconie en de solidariteit in de pastorale eenheid Zacheüs (Kasterlee, Lille).

Ivo **Van Hecken**, diaken van ons bisdom, nam per 1 juni 2018 ontslag als verantwoordelijke voor de gemeenschapsopbouw en de coördinatie in de pastorale eenheid Elia (Brecht, Wuustwezel). Hij behoudt zijn overige functies.

Jozef **Willems**, priester van ons bisdom, nam per 1 juli 2018 ontslag als pastoor in Grobbendonk, Sint-Lambertus.

De bisschop houdt eraan bij deze gelegenheid zijn medewerkers van harte te danken.

SAMENVOEGING PAROCHIES

Bij bisschoppelijk decreet van 17 december 2018 werden de parochies Sint-Jan Evangelist en Onze-Lieve-Vrouw-ter-Sneeuw in Antwerpen-Borgerhout samengevoegd, zoals bepaald in canon 515 § 2 C.I.C., met ingang op de datum waarop het ministerieel besluit tot samenvoeging van de betrokken kerkfabrieken in werking treedt. De nieuwe parochie krijgt de benaming 'Onze-Lieve-Vrouw ter Sneeuw'. Bij bisschoppelijk decreet van 17 december 2018 werden de parochies Sint-Hubertus en Sint-Willibrordus in Antwerpen-Berchem samengevoegd, zoals bepaald in canon 515 § 2 C.I.C., met ingang op de datum waarop het ministerieel besluit tot samenvoeging van de betrokken kerkfabrieken in werking treedt. De nieuwe parochie krijgt de benaming 'Sint-Willibrordus'.

HERVORMING OPLEIDING PASTORALE WERKERS EN DIAKENS

Uit de visietekst voor ons bisdom onthouden we dat de Kerk als 'een gemeenschap van leerlingen' wil zijn. Hoe kunnen wij gemeenschappen van leerlingen vormen? Wat is er nodig om zo'n gemeenschap te vormen?

De voorbije jaren werkten HIGW, Pastoraal Handelen en de diakenopleiding intensief aan een nieuw opleidingsaanbod, dat voortaan ook modulair zal aangeboden worden. Een en ander vloeit voort uit de verandering van het pastorale landschap met de oprichting van pastorale eenheden. Dat was een trigger om het geheel van de opleiding te herbekijken.

In de periode september 2018 - september 2020 wordt de opleiding voor pastoraal werkers en diakens hervormd. Uitgangspunt hierbij is de vraag: welke kennis en kunde hebben pastores vandaag nodig? Tegelijk wordt een profiel voor pastores opgesteld: op de eerste plaats zijn ze verkondigers, verbonden met de christelijke traditie en door deze traditie gevoed.

Een hervorming dringt zich op om meerdere redenen. Zo bestaan er momenteel verschillende opleidingssystemen naast elkaar die de doorstroming moeilijk maken. Door de opleiding te hervormen ontstaat er een eenheid in opleidingssystemen, wat wederzijdse erkenning mogelijk maakt. Een andere reden zijn de veranderingen in de studenteninstroom: deeltijdse studenten, studenten met een uiteenlopende achtergrond, diversiteit in wat en hoeveel studenten willen doen, studenten die zich bezinnen over de vraag of dit de taak is die ze willen opnemen ...

De hervormde opleiding zal over vier jaar lopen: de eerste drie jaren bestaan uit de pastorale route in het HIGW, het vierde jaar is een specialisatiejaar voor pastoraal werk. Concreet betekent het dat er geen opleiding Pastoraal Handelen start in het studiejaar 2019-2020.

Meer informatie via inge.schellekens@ccv.be.

LERENSLANG

ZIN OP HET HEMELSE

© Ilse Van Halst

DE WEG VAN PASEN NAAR PINKSTEREN

In zijn *Brief aan de Kolossenzen* richt Paulus zich tot ons. Hij noemt ons: mensen die door het doopsel met Christus gestorven zijn en met Hem ten leven zijn gewekt. Wat een statement! Het is Paulus' boodschap op paaszondag. "Zoek wat boven is!", drukt hij ons vervolgens op het hart. "Zin op het hemelse!"

Het is duidelijk: ook na het doopsel of de hernieuwing ervan is er werk aan de winkel. We hebben een zoektocht voor de boeg. "Christus is uw leven", verkondigt Paulus. Wat betekent dat voor ons mens- en wereldbeeld? Hoe vertaalt zich dat in ons spreken en handelen? Op welke wijze kan dat blijde boodschap worden, een bron van hoop en vreugde? Niet voor niets is de tijd tussen Pasen en Pinksteren vanouds een periode van mystagogie: een ontdekkingstocht waarin we onze relatie met Jezus verder verdiepen.

Uiteindelijk gaat het daarover: onze relatie met de levende Jezus en hoe die gestalte krijgt in het concrete leven. De liturgie van de paastijd benadrukt dat deze liefdesrelatie geen menselijke prestatie is maar een cadeau van God. 'De gave van de Heilige Geest' noemen we het. Daarom bidden we in de loop van de vijftig paasdagen met steeds meer aandrang: "Kom, Heilige Geest, vervul het hart van uw gelovigen en ontsteek in hen het vuur van uw liefde." Pasen kan niet zonder Pinksteren.

We zijn gewoon om veertig dagen toe te leven naar Pasen. Vandaag nodigen we je uit om minstens zoveel aandacht te geven aan de vijftig dagen tussen Pasen en Pinksteren. Vanuit de diocesane werkgroep catechumenaat bieden Eric Bodson en Lieve Van Malderen inspiratiebronnen aan om als geloofsgemeenschap de mystagogische ontdekkingstocht aan te vatten.

Bart Paepen

Een overzicht van alle activiteiten die door de verschillende diensten, verenigingen en bewegingen in ons bisdom georganiseerd worden, vind je op www.bisdomentwerpen.be (klik op kalender in de linkerkolom) of via de link op www.relevant-bisdomentwerpen.be.

Inspiratie nodig?

Een pinksternoveen, de dagen tussen Hemelvaart en Pinksteren, kan voor een geloofsgemeenschap of groep geloofsgemeenschappen (zoals een pastorale eenheid) een ideale gelegenheid zijn om samen een weg van gebed en ontmoeting af te leggen. Elke dag van de noveen kan men in een andere kapel of kerk een avondgebed organiseren, telkens in het teken van de Heilige Geest. Een pinksternoveen kan zelfs een oecumenische activiteit zijn, om samen te komen en te bidden om de Heilige Geest over de grenzen van verschillende christelijke Kerken heen.

Je kunt tijdens de vijftigdagentijd ook geregeld in groep samenkomen voor een *lectio continua* van een Bijbelboek dat voor deze periode krachtig is. Een *lectio continua* is een doorlopende lezing van het Bijbelboek, in plaats van het lezen van korte passages, zoals we tijdens vieringen doen. Voorbeelden van Bijbelboeken die in deze periode samen gelezen en besproken kunnen worden, zijn het *Johannesevangelie*, de *Handelingen van de apostelen* en de *Brief aan de christenen van Efeze*.

Het uitdagende idee om de zondagslezingen van de vijftigdagentijd – dit jaar zijn dat de lezingen van het C-jaar – als uitgangspunt te nemen voor een wekelijks gesprek na elke zondagviering ligt in het verlengde hiervan. De lezingen uit de *Handelingen van de apostelen* zijn telkens krachtige passages en vormen samen een mooie inspiratiebron voor een beleving van het eigen christen-zijn in deze tijd.

De gekende *Vastenkalender* zou kunnen inspireren tot het maken van een vijftigdagentijdkalender 'Van Pasen tot Pinksteren' of 'Op weg naar de Heilige Geest'. Elke dag kan dan openen met een gebed, bezinningstekst of Bijbeltekst in het teken van de Heilige Geest. Waarom niet bij het opstellen van een kalender in de pastorale eenheid de vormelingen en de verschillende geloofsgemeenschappen betrekken? (Bart Willemsen)

Meer informatie via www.kerknet.be/de-vijftigdagentijd

DOORKIJK

BEZINNING

› 'Bezoek van Maria aan haar nicht Elisabet', een luik uit het veelluik van Arcabas over de geboorte en de kindertijd van Jezus dat de vergaderzaal van de Belgische bisschoppenconferentie opluistert.

› Jos Bonroy

© Christa Damen

© Anne Vandenhoek

MAGNIFIEK

“

“Magnificat anima mea Dominum”
Magnifiek, die God van ons!

”

Een engel brengt aan Maria een boodschap met de vraag om de moeder van Gods zoon te worden (Lucas 1, 26-38). Ze heeft wel ja gezegd, maar wat dat voor haar allemaal met zich zal meebrengen, kan ze zich niet voorstellen.

Maria weet dat haar oudere nicht, Elisabet, ook zwanger is en dat tegen alle verwachtingen in. Ze trekt erheen, want hulp komt daar zeker van pas. Dat tekent Maria. Ze wil de nederige dienaar zijn van de Heer, maar ook van mensen. Hopelijk zal Elisabet ook iets begrijpen van wat zij meemaakt en wat in haar omgaat. Zo ontmoeten ze elkaar. (Lucas 1, 39-56). Elisabet spreekt Maria aan en begroet haar als 'de moeder van mijn Heer'. Maria is er zo door aangegrepen dat ze nu pas beseft wat haar is overkomen. Nu pas zingt ze haar *Magnificat*. "Dat is zo veelzeggend. Het toont ons hoe God te werk gaat, hoe zijn woord stilaan het hart van een mens kan raken en wat het dus betekent dat Hij een engel stuurt . . . Het is pas in de ontmoeting met de ander, in waarachtigheid en zonder bijbedoelingen, dat God grote dingen doet en het hart van een mens raakt" (kardinaal Jozef De Kesel).

In haar *Magnificat* zingt Maria:

***“Nu weet mijn hart hoe groot Hij is, de Heer;
mijn vreugde zing ik uit: God is mijn redder.
Op mijn klein leven heeft Hij neergezien,
op mij, niets dan zijn dienstmaagd.”***

(Vertaling door Ida Gerhardt en Marie van der Zeyde)

Het is een gebed van lof en dank tot God voor alles wat Hij aan Maria doet. Wat Hij voor haar doet, ligt in de lijn van zijn bevrijdend optreden voor zijn volk, heel de geschiedenis door. En dat zal Hij blijven doen, ook voor ons nu.

Maria weet zich 'een arme'. In de Bijbel worden armen *anawim* genoemd. Daarmee worden de ware armen bedoeld, gebogen en breekbare mensen. Het zijn zij die zich voor God openstellen, Hem een onvervangbare plaats geven in hun leven en zich niet opsluiten in eigenwaan en hoogmoed.

Alleen vanuit zulke houding kan men het *Magnificat* bidden. Enkel wie deemoedig is, wie echt durft te rekenen op God en leeft met 'open hart en handen', kan ervaren hoe weldoende en hoe magnifiek God wel is.

***“Hij laat het ongelooflijke gebeuren,
de zelfverheffing slaat Hij met paniek;
gestoten van hun troon worden de machtigen,
wie niets was, wordt verhoogd.
Die hongert, geeft Hij van zijn overvloed,
bezitters gaan naar huis met lege handen.”***

Dat is toch wel de wereld op zijn kop. We zien zo dikwijls andere dingen gebeuren. Maria's loflied is zo ook een revolutionair lied. God verzet zich tegen uitbuiting en misbruik. Hij keert zich tegen de zelf opgebouwde schijn van mensen. "Het *Magnificat* bekijkt de geschiedenis in het perspectief van het rijk van God, waar uiteindelijk de zelfgenoegzamen geen stand houden en de kwetsbaren rechttop komen. Hier komt dus Gods visioen aan het licht" (Marc Steen). Maar Gods eerste en laatste woord is en blijft: barmhartigheid. Hij blijft trouw aan zijn verbond met zijn mensen. Het *Magnificat* eindigt dan ook met dit hoogtepunt:

***“Hij trekt het lot zich aan van Israël, zijn knecht,
barmhartigheid bewijzend altijd weer,
zijn woord aan onze vaders getrouw,
voor Abraham en wie bij hem horen.”***

Het loflied van Maria nodigt ons uit om geregeld ook 'ons *Magnificat*' te zingen met onze woorden, vanuit onze situatie.

Laat ons dan bidden zoals en met Maria: "Magnificat, ik ben blij bij zo'n God te horen die juist in onze kleinheid grote dingen aan en met ons zal tot stand brengen." We kunnen dit bidden op dagen dat alles meezit, maar ook bij tegenslag, lijden, verlatenheid en tegenkanting. Onze God laat ons immers nooit vallen en biedt altijd toekomst.

Is het niet magnifiek, ook al voel ik mij klein, om naar het voorbeeld van Maria, vanuit dit vertrouwen te leven?

Jos Bonroy
verantwoordelijke Diocesane Lourdesbedevaarten Antwerpen

VORMELINGENDAG

De lente is terug in het land.

Er komen knoppen aan de bomen en de vogeltjes beginnen weer vrolijk te tjilpen. Dat kan maar één ding betekenen: de Vormelingendag komt er terug aan!

Op zaterdag 30 maart vindt in Lier de zesde editie van de Vormelingendag van ons bisdom plaats. Dan treffen heel wat catechesegroepen uit ons bisdom elkaar om samen geloof te vieren en te verdiepen.

We lichten alvast een tipje van de sluier voor de nieuwsgierigen onder jullie. We starten met een gezamenlijk moment waarbij onze bisschop, mgr. Johan Bonny, de vormelingen toespreekt. Vervolgens kunnen ze deelnemen aan een van de vier aangeboden workshops: zang, getuigenis, een viering en een actieve workshop over jongerenpastoraal. Voor ieder wat wils! Nadien picknicken we samen en kan iedereen genieten van een zinderend slotspektakel met muziek, zang en vuur!

Helaas is de Vormelingendag volzet. Maar liefst tweeduizend vormelingen schreven zich in! Heb jij je groep niet meer kunnen inschrijven maar wil je je vormelingen wel graag laten kennismaken met jongerenpastoraal? Dan is JEP! de ideale oplossing. JEP! is het jongerenkamp dat IJD Antwerpen jaarlijks inricht voor jongeren tussen 12 en 25 jaar. 'Jeppen' staat voor een zomerse mix van spel en inhoud, geloof en ontmoeting.

Surf naar jep.ijd.be voor meer info. Ben je benieuwd naar wat jongeren nog allemaal kunnen doen na hun vormsel? Surf dan naar vormelingen.ijd.be!

READY TO PLAY FAITHBLOCKS

Wil je graag in gesprek gaan over een Bijbelverhaal maar weet je niet hoe eraan te beginnen? **Faithblocks to the rescue!** Deze 'stenen' helpen verbindingen te maken vanuit jouw wereld naar een verhaal uit de Bijbel en andersom. Het dobbelspel prikkelt je verbeelding en laat ruimte voor vertellen, verdiepen, verwonderen en doen.

Negen vertelstenen vormen de basis van Faithblocks. Het zijn stenen met allerlei afbeeldingen die je willen helpen om een Bijbelverhaal te interpreteren. Daarbij wordt veel gebruik gemaakt van symbooltaal.

Behalve vertelstenen bevat het spel ook drie verdiepingstenen. Aan de hand van deze stenen kunnen de spelers uitleggen welke gevoelens het verhaal bij hen losmaakt (de emotiesteen), hoe dit verhaal hun zintuigen aanspreekt (de ervarsteen) en hoe zij zouden handelen als ze erbij waren (de erbij-steen).

Wil je dit spel graag ontlenuen? Of ben je benieuwd naar de rest van ons aanbod? Kom dan zeker langs op ons documentatiecentrum in de bibliotheek van het TPC of surf naar antwerpen.ijd.be

ONTDEK DE JEUGD PLUSSERS RIJKEVORSEL EN SINT-JOZEF

Van 27 tot 30 december trokken de plussers van Rijkevorsel en Sint-Jozef op winterkamp naar Overpelt. Het was een grote jolige bende: maar liefst vijfenvijftig plussers met drieëntwintig begeleiders en een enthousiaste kookploeg met tien koks. Met de slogan 'zeven zalige zonden' stond het kampthema in het teken van zowel de zeven deugden als de zeven hoofdzonden.

Tijdens het kamp kwamen de plussers nu eens samen in kleine groepen om gesprekken te voeren met elkaar en spelletjes te spelen, dan weer met de hele groep. Dan stonden er tal van uitdagende activiteiten op het programma, van een bosspel over een awardshow en een fuif tot een heuse vredesdans. Tussendoor werd tijd gemaakt voor stilte en verdieping tijdens bezinningsmomenten. Kortom, de plussers van Rijkevorsel en Sint-Jozef hebben een deugddoend kamp achter de rug!

1. Omdat solidariteit meer betekent dan geven en financiële en materiële hulp, organiseerden GlobAnt, bisdom Antwerpen wereldkerk en Orbit Antwerpen op Afrikadag, dit jaar op 6 januari, traditiegetrouw een Vlaams-Afrikaanse ontmoetingsdag. Dat met de bedoeling mensen bij elkaar te brengen, over grenzen van taal en cultuur heen, en iedereen te laten delen in de spirituele rijkdom van ontmoeting en verbondenheid. Dit jaar kreeg het samen-zijn een extra feestelijk tintje, want vierde de parochie Sint-Walburgis, gastvrouw voor deze editie, met de Franstalige en Engelstalige Afrikaanse gemeenschappen uit Groot-Antwerpen en Turnhout en met onze bisschop de tiende verjaardag van zijn bisschopswijding.

2. Even vertoeven in de hemel om dan af te dalen naar de buik van 't Stad. In november werd een herontdekte kelderingang onder de sacristie van de Sint-Carolus Borromeuskerk in Antwerpen heropend. Zo kun je vanuit de kerk een bezoek brengen aan de Ruien, vandaag overwelfde riolen, eertijds een waterwegennetwerk dat de stad van water voorzag. Info bij Ruihuis, 03 344 07 55, www.deruien.be.

3. Uitgerekend Indonesië dat eind 2018 zwaar getroffen werd door vulkaanactiviteit, tsunami's en overstromingen reikte dit jaar de inhoud aan voor de vieringen tijdens de Bidweek voor de Eenheid onder de Christenen van 18 tot 25 januari. "De Kerken in Indonesië leren ons vandaag", zo stelde dominee Petra Schipper, verbonden aan het Protestants Sociaal Centrum, in haar homilie tijdens de viering in de Sint-Bonifatiuskerk van de anglicaanse gemeenschap in Antwerpen. "Juist als het moeilijk en niet vanzelfsprekend is, is bidden om eenheid meer dan ooit nodig." De stadspredikante verwees naar 'gotong royong', een belangrijk begrip in de Indonesische cultuur, dat zoveel betekent als 'samen je schouders onder iets zetten'. "Als er dan een tsunami aan miserie over je heen rolt en als rampspoed je leven op z'n grondvesten doet schudden, dan ben je niet hopeloos, want we zijn elkaars medemensen, we zijn er om elkaar te helpen."

4. Brainstormen hoeft niet per se in een vergaderlokaal. Tijdens een stevige wandeling tegen de wind in langs het strand kun je heel wat inspiratie opdoen. En dus ging het team van het vicariaat Antwerpen op stap. Alleen moet je er wel over waken je papieren stevig vast te houden ... Toch even achterom kijken ... Waaide er daar niet net eentje weg ...

© Brigitte Burbaum

© Tanakom Beullens

© Lieven Gorissen

© Vera Steurs

WAS JIJ ERBIJ?

➤ 'Esta es la juventud del papa.' Dit is de jeugd van de paus. Zo werd meermaals gescandeerd in de straten van Panama-Stad tijdens de Wereldjongerendagen. Zeven intense dagen lang, van 16 tot 27 januari, ontmoetten jonge gelovige mensen van over de hele wereld elkaar in de straten van Panama, vierden ze samen, en gingen ze samen uit de bol op het optreden van de Australische priester Rob Galea in het 'parque de la juventud'. Een delegatie jongeren uit ons bisdom was erbij!

HET VOORVAL UIT HET LEVEN GEGREPEN

Spijkerschrift

De uitnodiging voor het vormsel van Jason stelt mij als sterveling van een andere tijd en cultuur voor een ongeveer even grote opgave als de geleerden die het vijfduizend jaar oude Mesopotamische spijkerschrift ontcijferden. Ik probeer. Het is een glanzende grote recto-versokaart met vooraan een zwart-witfoto van Jason lichtjes tegen een muur leunend met zijn armen gekruist en in zijn rechtervuist stevig een ouwerwets kruisbeeld klemmend ter hoogte van zijn hart. Hoopvol teken dat Jason de gekruisigde niet zo snel gaat lossen als volwassenen wel denken. Een te grote zwarte honkbalpet met de klep naar achteren valt tot over zijn oren. Ze lijkt van dezelfde overdreven maat als de Rolexachtige polshorloge waarvan de glimmende metalen armband drie keer de polsontrek van Jason kan bevatten. Voor zover ook al duidelijk: de groei komt eraan. Zijn blote armen en hals zijn weelderig met fotoshop bewerkt met een tattoo van een doornenkroon-jezuskop op de rechterspierbal, het oude Chiroteken van de eerste christenen in de hals en over zijn gehele onderarmen de tekst *Jesus rocks* met een vredesduifje inclusief palmtakje in de bek ernaast. De doornenkroon-jezuskop op zijn spierballen zou kunnen wijzen op zijn bereidheid om voor zwakke en lijdende mensen op te komen. Het Chiroteken vertelt mij dat we jongeren moeten durven bekijken als eerste of verse christenen en niet als een simpel vervolg op wat wij van

het christendom hebben gemaakt. De *Jesus rocks* is volgens mij een verwijzing naar Jesaja 26 vers 4: "Vertrouw voor altijd op de Heer, want de Heer is een eeuwige rots waarop wij veilig zijn." En met het vredesduifje zoekt hij een plekje bij de rest van de door een ecologische ramp bedreigde mensensoort in de Ark van Noach. Verder is er wat tekst die ook al om ontcijfering vraagt: *Jason proudly presents My Communion*. Hij is er dus trots op bij die gemeenschap te horen en haspelt communie en vormsel door elkaar. Wat erop wijst dat hij, in weerwil van alle goedbedoelde catechese, pas over enige jaren zal begrijpen wat er werkelijk bij zijn vormsel is gebeurd. Wie de uitnodiging van Jason vluchtig beoordeelt, kan de indruk krijgen dat hij er net als vele jongeren een potje van maakt. Maar ik geloof dat Jason, net als al die jongeren, een eigen logica heeft die bij volwassenen veel te snel tot misverstanden leidt. Rest ons alleen nog aan Jason duidelijk te maken wat hij van zichzelf op zijn uitnodiging heeft laten zien.

Ronald Sledsens

› Ronald Sledsens

relevant

geloof / kerk / mens / maatschappij

Volgende keer:

Waarheen?

www.relevant-bisdomantwerpen.be